

Plenum

Onsdag 2.6.2021 kl. 14.00—19.30

4. Regeringens proposition till riksdagen om en tredje tilläggsbudget för 2021

Regeringens proposition RP 95/2021 rd

Remissdebatt

Talman Anu Vehviläinen: Ärende 4 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till finansutskottet.

För remissdebatten reserveras högst två timmar. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet. — Debatt, minister Saarikko, varsågod.

Debatt

14.07 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tämän vuoden kolmas lisätalousarvio on edelleen — ja samalla täytyy sanoa ”valitettavasti” — koronavuoden lisätalousarvio. Vaikka tämän lisätalousarvion yhteinen nimittäjä on korona ja sen aiheuttamat lisämenotarpeet, uskallan sanoa, että tällä rakennetaan jo koronan jälkeistä aikaa. Lisätalousarviolla lievennetään koronan aiheuttamia haittoja yrityksille sekä lapsille ja nuorille. Sillä vauhditetaan kasvua ja aikaistetaan investointeja. Tärkein väline kasvun vauhdittamiseen ovat EU:n elpymisvälineen eli Suomen kestävä kasvun ohjelman mukaiset uudistukset, jotka nyt käynnistyvät.

Arvoisa puhemies! Vuoden kolmannessa lisätalousarvioesityksessä täydennettiin tämän vuoden talouspolitiikan linjauksia koronapandemian valitettavasti edelleen jatkuessa. Kun viime syksynä hallitus valmistautui tämän vuoden talouden raameihin, ajatuksena oli, että koronatilanne olisi saatu jo tämän kevään aikana hallintaan. Siksi hallitus varasi — jälkikäteen sanottuna hieman optimistisestikin — tälle vuodelle lisätalousarvioihin vain ylimääräisen 500 miljoonan euron kehysvarauksen käytettäväksi kertaluonteisiin ja finanssi-poliittisesti pakollisiin, koronavirustilanteesta aiheutuviin menotarpeisiin. Sanon ”optimistisesti” sen vuoksi, että viime vuoden osalta suunnitellut kehysmenot ylitettiin koronakriisin ollessa päällä noin 8 miljardilla eurolla. Toisaalta tuolloin näköpiirissä oli, vastaavasti kuin nytkin, että kriisin helpottaessa Suomen talous kääntyy ainakin hetkellisesti vahvaan kasvuun kulutuskysynnän ja viennin vetämänä.

Koronavirustilanteen jatkuminen kevään aikana vaikeana ja siihen liittyneet rajoitus- ja tukitoimet ovat johtaneet tilanteeseen, jossa viime syksynä linjattu kehysvaraus on osoittautunut liian pieneksi. Siksi sitä korotetaan nyt 1,35 miljardilla eli yhteensä 1,85 miljardin euron tasolle. Kalliiksi korona siis valtiontaloudelle tulee, siitä ei mihinkään pääse.

Tämä kehysvarauksen korotus ei ole kuitenkaan käytettävissä muihin menoihin. Jos menoja aiheutuu vähemmän, erotusta ei siis käytetä muiden menojen lisäämiseen. Lisäksi koronaan liittyvät välittömät terveysturvallisuuden kustannukset eli käytännössä testaami-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

nen ja rokotukset katetaan kehyksen ulkopuolisina menoina, kuten viime syksynä päätettiin. Ja tuosta koronakorotuksesta 650 miljoonaa euroa on varattu siirtoon Valtiontakuurahastolle Finnvera Oyj:n vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan pääomittamista varten. Myöskään tämä ei ole käytettävissä muihin menoihin.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarvioesityksessä määrärahoja esitetään kaikkiaan liittäväksi yhteensä 2 miljardilla 172 miljoonalla eurolla. Tässä on mukana sekä kehykseen kuuluvia menoja että kehyksen ulkopuolisia menoja ja myös välittömästi koronaan liittyviä terveystenonja. Tuloarviota alennetaan yhteensä 185 miljoonalla eurolla. Verotulojen arviota niin ikään valitettavasti alennetaan 235 miljoonalla eurolla, taustalla huojenetun maksujärjestelyn jatko — eli koronasyiden vuoksi sekin — ja vastaavasti sekalaisen tulojen arviota korotetaan 50 miljoonalla. Yhteenvetona totean, arvoisat kollegat, että valtion nettolainanoton tarve kasvaa noin 2 miljardilla 357 miljoonalla ja kuluvan vuoden nettolainanotoksi arvioidaan nyt yhteensä noin 14,4 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Velkaantuminen huolettaa minua yhtä paljon kuin kansalaisia ja tätä koko eduskuntaa. Kaikki nämä menoerät, joita nyt kuitenkin tässä esittelen, ovat kertaluonteisia, ja tarpeet poistuvat, kun pääsemme koronasta eroon. Onneksi olemme pärjänneet paljon paremmin kuin moni muu maa. Velan maksamiseen me tarvitsemme menokuria, hiukkasan veronkiristyksiäkin, mutta ennen kaikkea kasvua vauhdittavia uudistuksia ja ennen kaikkea parempaa työllisyyttä. Hallituksen menoleikkauksista olemme jo täällä keskustelleekin, ja veroratkaisut selviävät syksyllä. Monin verroin niitä tärkeämpiä kuitenkin ovat työllisyyttä kohentavat uudistukset, joita jo valmistellaan, yritysten investointikyvyttä ja kilpailukykyisestä investointiympäristöstä huolehtiminen sekä tuottavuuden ja osaanvan työvoiman tarjonnan lisäämisen toimet, joihin kuuluu myös työ- ja koulutusperäinen maahanmuutto.

Aion omassa työskentelyssäni valtiovarainministerinä keskittyä siihen, että pääsemme kiinni koronan jälkeiseen vahvaan kasvuun. Siihen tarvitaan päättäjiltä ja etujärjestöiltä rohkeutta uudistua, yrityksille ja omistajille lupaa vaurastua ja sen myötä kykyä investoida sekä nuorille luottamusta myös perheellistyä. Siksi, arvoisa puhemies, nostan esiin tästä kokonaisuudesta, että lisätalousarviossa laitetaan käyntiin EU-rahoitteinen Suomen kestävä kasvun ohjelma. Uudistuksia ja investointeja käynnistetään nyt niin sanotusti ennakkorahoitusosuuksien verran. Nostan näistä esille erityisesti tutkimukseen ja kehitykseen osoitettavan 45 miljoonan lisäyksen Suomen Akatemialle. Ihmisten arjen kannalta taas nostan esiin öljylämmityksen vaihtamisen uusiutuviin lämmönlähteisiin perustuvaksi sekä sähkö- ja biokaasuautojen lataus- ja jakelupisteiden rakentamisen tuen. Liikkeelle lähtee myös sote-uudistusta tukeva hoitojonojen purkutyö alueilla. Hallitushan lähetti Suomen lopullisen elpymis- ja palautumisohjelman komissiolle aivan toukokuun lopulla muutama päivä sitten, ja odotamme sieltä hyväksyntää parin kuukauden sisällä.

Moni on voinut julkisen keskustelun perusteella päätellä, että EU lähettää eri maihin miljardeja ja kukin sitten käyttää rahoja kuten parhaaksi katsoo. Näin ei asia ole. Suosittelemme vilkaisemaan 500-sivuista suunnitelmaamme, joka komissiolle lähetettiin. Se sisältää tarkat raportit siitä, mihin rahaa käytetään ja mitä uudistuksilla tavoitellaan, sekä mittarit välitavoitteille ja lopullisille tavoitteille. Rahoitus tulee kaikille jäsenmaille niiden omien tavoitteiden saavuttamisen jälkeen. Jos tavoitteita ei saavuteta, investoinnit jäävät rasittamaan meidän omaa velanottoamme ja samoin muiden maiden omaa velanottoa. Siksi tässä on onnistuttava.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Arvoisa puhemies! Koronan jälkeisessä ajassa on totta kai muitakin tärkeitä asioita kuin talouden kestävä kasvu. Myös sosiaalista kestävyyttä on vaalittava. Tätä lisätalousarviossa edistää 111 miljoonan euron panostus koronarajoituksiin, niiden jälkeisessä todellisuudessa lapsille ja nuorille aiheutuneiden haittojen ja niiden vahinkojen minimoimiseen. Ongelmat ovat moninaisia. On syntynyt oppimisvajetta ja syvää yksinäisyyttä. On syntynyt palveluvelkaa mielenterveys- ja lastensuojelupalveluissa. Näitä on korjattava ja samalla lisättävä ennalta ehkäisevää tukea niin perheille kuin vanhemmille, joiden omat ongelmat — vanhempien omat ongelmat — voivat lasten hyvää elämää horjuttaa. Koronan vaikutuksissa on myös paljon alueellisia eroja, ja suurimmat tarpeet ovat siellä, missä etäopetus ja harrastusten rajoitukset ovat olleet pitkäaikaisimpia ja toistuvimpia. Tämä lisärahoitus, reilut 100 miljoonaa, suunnataan kunnille opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön valtionavustusten kautta.

Kunnista puheen ollen, arvoisa puhemies, on syytä muistaa, että kunnat ovat saaneet myös yleistä tukea viime vuoden aikana nimenomaan koronaongelmien hoitamiseen. Se on tarkoitettu myös lasten, nuorten ja perheiden asioiden hoitamiseen. On aivan välttämätöntä räätälöidä tukea kunkin kunnan omiin tarpeisiin ja perheiden tilanteisiin. Kuntien ei tarvitse odotella tätäkään uutta lisärahoitusta ryhtyäkseen toimimaan. Pidän välttämättömänä, että eri tahojen yhteistyötä seurataan ja arvioidaan nyt tämän liikkeelle laitettavan rahoituksen vaikuttavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä vuoden 2021 kolmas lisätalousarvio on mittaluokaltaan koronavuoden lisätalousarvio, ja toivon todella, että tämä jää viimeiseksi tässä mittaluokassa. Rokotusten edistyminen sekä talousennusteisiin sisältyvä vahva kasvukäänne maailmantaloudessa ja Suomessa antavat voimakasta tukea ja lupauksen siitä, että myös talouspolitiikassa katse voidaan suunnata koronaelvytyksestä koronan jälkeisen ajan uudistuksiin. Koronan jälkeen niitä uudistuksia tarvitaan tulevaisuutta ja tulevaa sukupolvea varten.

Uusi aika tarjoaa meille tilaisuuden tarttua maailman meidän eteemme avaamiin mahdollisuuksiin. Se vaatii meiltä tehokkaita toimia talouden kasvun, työllisyyden, investointien ja tuottavuuden edistämiseksi. Koronan jälkeen talouden voimavarat pitää saada nostettua tasolle, joka on sopusoinnussa yhteiskunnan kestävä kehityksen ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitustarpeiden mutta myös vakaan julkisen taloudenpidon kanssa. — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Anu Vehviläinen: En anna vielä tässä vaiheessa vastauspuheenvuoroja, vaan otetaan kaksi puheenvuoroa, jotka on pyydetty etukäteen. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.18 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät ministerit! Rakas Krista Kiuru, meidän on taas juteltava. Sanoitte aikanaan — tai itse asiassa mietinnöt ja säädökset sanovat — että rajoituksista on luovuttava heti, kun ne eivät ole välttämättömiä. Näin ei ole tehty. Lähes 80 000 ravintola-alalla työskentelevää ihmistä perheineen odottaa, että säännöistä pidetään kiinni. Kuka niistä pitää kiinni, ellei ministeri? Kyllä, kyllä, ymmärrämme hyvin, että mennään terveys edellä, mutta nyt tuntuu, ettei kysymys ole enää siitä. Tartunnat ovat vähentyneet ripeästi, joten ripeyttä tarvitaan myös säädösten purkamisessa. Sanotte, että tartunnat ovat vähentyneet rajoitustoimienne ansiosta, mutta olisiko kuitenkin niin, että tartuntojen vähenemiseen olisi enemmän syynä ihmisissä tapahtunut käyttäytymisen muutos kuin ravintola-alan kuritus?

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Ja mitä jos ravintola ei olekaan ongelma vaan ratkaisu? Mitä jos tilanne onkin se, että valvotuissa tiloissa syöminen ja juominen olisikin parempi idea kuin puistoissa juhliminen? Jos esimerkiksi viidessä tiukimmin rajoitetussa maakunnassa sallittaisiin anniskelu kello 22:een ja sulkeminen kello 23:een asti, voitaisiin heti kutsua takaisin töihin 10 000 työntekijää. Kesä olisi monille perheille erilainen, kun isä ja äiti voisivat palata pitkän tauon jälkeen töihin. Perheiden kärsimys loppuisi.

Samasta asiasta puhuu ja samaan lopputulokseen tulee myös PAMin puheenjohtaja Annikka Rönni-Sällinen blogissaan: ”Ravintolatyön estämisestä näyttää tulleen uusi normaali.”

”Faktat ovat selkeät. Haluammekin uskoa, että muutos tapahtuu nyt todella nopeasti; että suomalaisille saadaan parempi kesä. Toivomme, ettei kyse ole periaatteesta. Eihän?” Näin kirjoittavat yrittäjä, ravintoloitsija Jyrki Sukula, pääluottamusmies Tapio Ojanen työntekijöiden puolesta, lukuisa määrä ravintoloitsijoita, yrittäjiä, tarjoilijoita ja baarimestareita.

Kuuletteko te, arvoisa hallitus, mikä hätä ravintola- ja matkailualalla on?

Tässä lisätalousarviossa vähennetään tuloja 185 miljoonaa euroa. Valtion nettolainanotto kasvaa tämän vuoden osalta noin 2,4 miljardia euroa, jolloin valtion lisälainanottomäärä tälle vuodelle on 14,4 miljardia euroa. Valtionvelan arvioidaan olevan noin 139,3 miljardia euroa tämän vuoden lopussa, mikä on noin 56 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteen. Koronaviruksen aiheuttamia menolisäyksiä tässä esityksessä on noin 600 miljoonaa — eli koronaan 600 miljoonaa, muu muuta.

Yritysten kustannustuen neljäs hakukierros on tässä myös esillä. Sain tuossa yhteydenoton elokuva-alalta. Itse asiassa Suomen suosituin kulttuuritarjonta ovat elokuvateatterit. No, te päätitte, arvon hallitus, että elokuva-alalle Suomessa pidetään 1,8 miljoonan tukikatto. EU:han muutti jo tuota tukikattoa 3 miljoonaan ja lopulta joulukuussa 10 miljoonaan. No, mitä Suomessa tehtiin? Pidättydyttiin siinä 1,8:ssa, ja se tarkoittaa, että Finnkiino ja Bio Rex eli 80 prosenttia Suomen elokuvateattereista rajattiin näistä tuista ulos käytännössä lähes kokonaan. Onko sama raja myös kustannustuki nelosessa? Tämä tarkoittaa sitä, että Seinäjoella, Kajaanissa, Rovaniemellä ja Riihimäellä pienet elokuvateatterit, jotka ovat osa isompaa yritystä, eivät pysty jatkamaan.

Sitten, kun katsoo matkustusrajoituksia, STM:n valmisteleva lakiesitys matkustusrajoituksista sai erittäin kovaa kritiikkiä, eikä se ole myöskään linjassa EU:n suositusten kanssa. Lakiesitys keräsi 81 lausuntoa, joista iso osa on hyvin kriittisiä. Tässä mennään siis paljon pidemmälle kuin EU:n muissa suosituksissa. Myös oikeusministeriö on suhtautunut hyvin kriittisesti tähän esitykseen.

Arvoisa puhemies, olivatko puheenvuorot 5 minuuttia vai 10 minuuttia? [Puhemies: 7!] — No niin, sitten en kiirehdi, kerran asiaahan tässä kirjassa riittää.

Niin, arvoisa puhemies, tämä teidän tekemänne esitys matkailun ja matkustamisen rajoittamisesta itse asiassa tarkoittaisi nyt sitä, että matkustusrajoitukset tiukkenisivat ja turhaan pidentyisivät, vaikka lain tarkoituksena on ollut helpottaa matkailua. Lain voimassaolon ulottaminen kevääseen 22 eli yli vuoden päähän on ylimitoitettua, myös se, että lapset edellytetään tässä testattaviksi.

Esimerkiksi Turun kaupunki totesi omassa lausunnossaan, että rajatestatuksen lisääntyminen voi vaarantaa muun koronaepidemiaan liittyvän näytteenoton. No, me olemme kookoomuksessa pitäneet esillä, että koronapassi, koronatodistus, olisi se tie, jolla päästäisiin tänne. Nyt tässä tehdään järjestelmää, joka itse asiassa vaarantaa meidän koko matkailun

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

alan. Niin kuin totesin, oikeusministeriö on jopa kyseenalaistanut sen, onko oikeasuhtaista ja välttämätöntä rajoittaa myös vihreistä maista saapuvien EU-kansalaisten vapaata liikkuvuutta, [Välihuutoja] eli tätä kannattaa pohtia.

No, miten tämä liittyy lisätalousarvioon? Arvoisat edustajat, tämä liittyy sillä tavalla, että näillä toimenpiteillä velanotto tulee kasvamaan entisestään. Valtiovarainministeri Saarikko totesi, että kalliiksi tämä korona on tullut, ja tällä politiikalla, mitä te nyt teette — kurruttamalla suomalaista matkailua, ravintola-alaa, yrittäjiä — ei tämä teidän velkarallinen edes jää tähän. Ei ole enää edustaja Viitanen heilutellut velkapiirakkaa täällä, [Pia Viitassen välihuuto] sillä näyttää siltä, että sosiaalidemokraatit ovat ylivoimaisesti kovin velanottajapuolue tässä maassa. [Pia Viitanen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

14.25 Raimo Piirainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi haluan kiitellä ministeriä tästä esittelystä. Vaikka täällä edustaja Heinonen kyseenalaisti tämän, on erittäin tärkeistä asioista kysymys tässä lisätalousarviossa: siellä ovat yrittäjät saamassa tukea ja lisäksi kaikki muut. [Timo Heinosen välihuuto] — Kyseenalaistitte tämän lisätalousarvion.

Kiitokset ministerille lisätalousarvion esittelystä! Kysymyksessä on todella jyhkeä paketti, millä pyritään korjaamaan koronan aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan sekä myös edistämään vientiä ja yleistä taloudellista kasvua. Myös liikenneinfraan panostetaan, ja näin luodaan edellytyksiä elinkeinoelämän toiminnan kehittämiseksi. Koronan vaikutukset ovat näkyneet ja näkyvät edelleen yhteiskunnan toiminnassa. Siksi on syytä korostaa lisätalousarvioesityksen merkitystä ja kiittää hallitusta ja ministeriä lisätalousarvion tuomisesta eduskunnan käsittelyyn, jotta pystymme korjaamaan koronan aiheuttamia ongelmia ja luomaan polkua talouskasvussa paremmalle uralle.

Arvoisa puhemies! Kolmas lisätalousarvio on euromäärältään kaikkiaan 2,2 miljardia euroa. Valtion nettolainanotto vuonna 2021 on noin 14,4 miljardia, jolloin vuoden lopussa valtionvelan arvioidaan olevan 139,3 miljardia ja noin 56 prosenttia bruttokansantuotteesta, eli isosta velkamäärästä on todellakin kysymys. Nyt annettavassa 2,2 miljardin lisätalousarviossa suuri osa on kehyksen ulkopuolisia menoja.

Vuoden 2021 talousarvioesityksen yhteydessä hallitus linjasi koronaviruspandemiasta johtuen, että tilanteen epävarmuuden takia vuodelle 21 varataan ylimääräinen 500 miljoonan euron kehysvaraus käytettäväksi kertaluonteisiin ja finanssipoliittisesti pakollisiin koronavirustilanteesta aiheutuviin menotarpeisiin, niin kuin täällä aikaisemmin ministerikin totesi.

Arvoisa puhemies! Koronavirustilanteen jatkuminen vaikeana ja muun muassa siihen liittyneet rajoitus- ja tukitoimet ovat johtaneet tilanteeseen, jossa edellä mainittu kehysvaraus on osoittautunut liian pieneksi. Kehysvarausta korotetaan nyt 1 350 miljoonalla eurola yhteensä 1 850 miljoonan euron tasolle. Tästä 1 350 miljoonan euron korotuksesta 650 miljoonaa euroa on varattu siirtoon Valtiontakuurahastolle Finnvera Oyj:n vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan pääomittamista varten. Ja niin kuin ministerikin totesi, ellei tätä rahaa tarvitse kokonaan käyttää, niin sitä ei käytetä mihinkään muuhun.

Lisätalousarviossa on noin 590 miljoonaa suoraan koronaviruksesta aiheutuvia lisämenoja. Merkittävistä lisäyksistä luettelen tässä muutamia: lasten ja nuorten kokonaisuuteen 111 miljoonaa euroa, sitten on pääomituksia, jotka liittyvät muun muassa viennin rahoituksen, sitten on koronaan liittyvät menot ja sitten Rajavartioston ulkovartiolaivojen tilausval-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

tuus 120 miljardia, elpymis- ja palautumistukivälineen ensimmäinen erä 100 miljoonaa euroa.

Koronan lapsille ja nuorille aiheuttamien haittojen lievitys: Koronavirustilanteesta aiheutuneiden vaikutusten lieventämiseksi osana lasten ja nuorten hyvinvoinnin pakettia opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 64 miljoonaa euroa. Rahoituksella pyritään tasoittamaan koronavirustilanteesta johtuvia vaikutuksia, kuten oppimisvajeen kasvua sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin heikentymistä. Esi- ja perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen esitetään 40 miljoonaa euroa, lukiokoulutukseen 15 miljoonaa, ammatilliseen koulutukseen 5 miljoonaa euroa ja lisäksi korkeakoulujen rahoitukseen 4 miljoonaa euroa. Merkittävää on panostus myös vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitämiseksi, elikkä sinne lisätään 5 miljoonaa. Päihdepalveluiden saatavuuden parantamiseen 23 miljoonaa — tässäkin on koronavirusaika nostanut kustannuksia tai palvelujen tarvetta — mielenterveyspalvelujen parantamiseen 16 miljoonaa euroa ja poliisin ennalta ehkäisevän toiminnan kokonaisuuteen 3 miljoonaa euroa. Elikkä yhteensä 111 miljoonaa.

Arvoisa puhemies! Elpymispakettiin, mistä täällä on puhuttu ja keskusteltu paljon, on nyt tullut ensimmäinen panostus, ja se sai määrärahana 17 miljoonaa.

Työllisyyttä ja osaamista edistäviin uudistuksiin ehdotetaan yhteensä 134,9 miljoonaa euroa, josta vuoden 2021 määräraha vaikutus on reilut 30 miljoonaa euroa.

Sote-kokonaisuuden hoitotakuuta edistetään. Sinne lisätään digitalisaatio ja palvelu- ja hoitovelan purkua yhteensä 45 miljoonaa euroa tälle kuluvalle vuodelle.

VR:n henkilöjunaliikenteen ostoihin 11 miljoonaa euroa, ja siinäkin on koronasta aiheutuneet syyt. Sitten esitetään uusien liikennehankkeiden, Digiradan ja Laurila—Tornio—Haaparanta-yhteysvälin sähköistykseen yhteensä 268 miljoonan euron valtuutta. VR:lle yhden yöjunarungon vaunukalustohankintaan varataan 40 miljoonan euron valtuus, ja tällä paketilla VR on sitten varmasti valmis tilaamaan myös niitä vaunuja meillä Kajaanissa toimivalta yritykseltä, Transtechiltä, ja tälle toivomme tietenkin hyvää menestystä. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Täällä oli havaittavissa innokkuutta debattiin, joten pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debatissa vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta käyttäen puheenvuoropyynnön. — Debatin aloittaa edustaja Lindtman.

14.32 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on todella tarpeen — täällä on tärkeitä, erittäin tarpeellisia tukia elinkeinoelämään, mutta ennen kaikkea lapsien ja nuorten hyvinvointiin — koska se, miten tässä onnistumme, vaikuttaa siihen, kuinka isot kustannukset kunnille ja yhteiskunnalle jatkossa tulevat. Sen takia on pakko palata talouspolitiikan isoon kuvaan.

Arvoisa puhemies! Kaksi viikkoa sitten puheenjohtaja Orpo tässä salissa lupasi, että kun kokoomus vaatii ensi vuodelle miljardin euron — miljardin euron — leikkausta, niin te toimitatte oman vaihtoehdon leikkauslistaksi eduskuntakäsittelyssä. Nyt teillä on yli kuukausi ollut aikaa tätä jo tehdä, missä se viipyy? Kuntavaalit ovat puolentoista viikon päästä, yli 600 000 ihmistä on jo äänestänyt. Puheenjohtaja Orpo, aiotteko te kuntavaalien yli piilotella suomalaisilta teidän vaihtoehdotanne ja teidän leikkauksianne [Puhemies koputtaa] terveydenhuoltoon, päivähoitoon, koulutukseen, vanhusten hoivaan? [Puhemies: Aika!] Missä se viipyy? [Timo Heinonen: Eikö hallitus leikannut tieteestä?]

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

14.33 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin lyhyesti Lindtmanille: Tämä on kaikkien aikojen vanhin poliittinen temppu, mitä tässä yritätte, eli kiinnittää huomion pois siitä, että hallitus ottaa tolkuttomasti velkaa. Tämä teidän virityksenne on nyt vähän sen kaltainen, että te hallituspuolueet olette jakaneet kymmenelle lapselle karkkipussit velalla. Sitten te huomaatte, että raha ei riitä, ja sitten te huudatte kokoomuksen paikalle nimeämään ne kolme lasta, joille ei annetakaan karkkipussia. Tämä on naurettava yritys. [Antti Lindtman pyytää vastauspuheenvuoroa]

Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko: Tämä oli hukattu mahdollisuus jälleen kerran. Te puhutte vastuullisesta talouspolitiikasta, ja varmaan on niin, että tässä on paljon perusteltuja, koronasta johtuvia menoja — mutta kun ne tulot. Tästä puuttuvat ne työllisyystoimet jälleen. Taas siitä kehysriihestä on kulunut aikaa. Ei ole työllisyystoimia, todellisia rakenteellisia uudistuksia, mitkä loisivat pysyvää kasvua. Niitä rakenteellisia uudistuksia, joista jokaisesta ei tarvitsisi maksaa jotain. [Puhemies koputtaa] Tässä on paljon tukia elinkeinoelämälle. Koska hallitus tuo tulopohjaa lisäävää, velkaantumisen kuriin saavaa [Puhemies: Aika!] työllisyyspolitiikkaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskela.

14.34 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Ensinnä haluaisin kysyä, kun siellä on elinkeinoministeri paikalla: onko tässä turvetuotannon alasajosta johtuvassa, 20 miljoonan turvetuotantokoneiden romutukseen tarkoitettussa avustuksessa nyt romutuspalkkiosta kysymys?

Sitten tärkeämpi kysymys on, että kun meillä nyt olisi syytä pohtia tarkasti, paljonko valtio... Eli käytännössä veronmaksajien hartioille laitetaan erilaisia vastuuta: me takaamme jo nyt lukuisia eurotukipaketteja ja tiedämme, että lisää on varmasti tulossa, ja meillä on jo nyt yli 100 miljardin piilotetut eurooppalaiset vastuut. Suomen vastuut ovat yhdet Euroopan suurimmista. Nyt olisi tehtävä selvitys näistä kaikista vastuista ja niihin sisältyvistä riskeistä. Jossain on oltava raja. Ja onko täällä zombiyrityksessä... Tarkoitan nyt tässäkin yhteydessä tätä, kun Finnveralle laitetaan 650 miljoonaa lisää. Olisi kiva tietää vähän tarkemmin, missä ne vastuut ovat, koska meillä todella on suuret vastuut täällä Suomessa tällä hetkellä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pirttilahti.

14.36 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofoni ei ole teillä päällä.

No niin. — Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia valtiovarainministerille hyvästä esittelystä. Todellakin tässä paketissa on varautumiseen noin yksi kolmasosa eli 38 prosenttia, ja juurikin Finnveran vientitakuisiin, mutta myös Gasumin kaasuverkkokuvioon tai Kaasuverkko Oy:lle, ja tähän on järkevää, tämä kaasuverkkolainoitus, niin saadaan halvem-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

malla rahoitusta, mutta Finnverankin vientitakuu on tärkeä, jos markkinat muuttuvat, ja toivottavasti sitä ei koskaan tarvitsisi käyttää.

Nämä muut, esimerkiksi kustannustuki 220 miljoonaa, ovat todella tärkeitä meidän yrityksille, ja kyllä täytyy sanoa, että nuorista huolen pitämiseksi tämä 110 miljoonaa on todella tärkeä nuorten osalta. Kaikkinensa tässä budjetissa on hyvin paljon niitä elementtejä, millä haetaan uuteen kasvuun ja nousuun oleviakin asioita ja ehkä vanhojen korjausta. Otan tämän turvealan paketin: tämä on erinomainen, kun siitä saadaan vielä sisäiset tarkemmat selvitykset, mihinkä kohteisiin se menee. Siellä on kova huoli yritysten kanssa. Mutta toki on sitten toinen puoli, että myös laitetaan akkuklusterin tki:hin eli tulevaan energiaan 40 miljoonaa. [Puhemies koputtaa] Tämä on mielestäni hyvin tasapainoinen esitys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

14.37 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, onnittelut valtiovarainministerin pestistä. Edeltäjänne Matti Vanhanen sanoi viime syksynä välikysymyskeskustelussa näin: ”Hallituksen pitää kuitenkin jatkuvasti ponnistella sen eteen, että luottamus Suomeen säilyy vahvana. Luottamusta lisää ensinnäkin se, että valtion budjetoinnissa palataan ensi vuonna kehysmenettelyyn.” Siis näin hän sanoi viime syksynä. No, näin ei tapahtunut, koska te puheenjohtajat sovitte toisin. Vanhasen esitys kehysbudjetiksi hylättiin. Nyt tämä lisätalousarvio noudattaa minusta tätä samaa kaavaa, että te hyväksytte vasemmiston paineessa menolisäykset asettamatta niiden ehdoksi niitä työllisyysuudistuksia, joilla ne Sipilän, Rinteen hallitusohjelman sopimuksessa oli tarkoitus hoitaa. Siinä luki, että pysyviä menolisäyksiä ei tehdä ennen kuin tehdään päätökset pysyvistä työllisyystoimista. No, millä se miljardi tullaan alas, mihin Lindtman viittasi? Me olemme kyllä laskeneet tämän. Meidän vaihtoehtobudjetista 735 miljoonaa euroa suoraan kehysvaikutteisia menosäästöjä plus ensi vuodelle sotien perumisesta [Puhemies koputtaa] 242 ja sitä seuraavalle 107. Näin päästään kehyksiin teidänkin kehyksissänne, vaikka me [Puhemies: Aika!] tekisimme tietysti kaiken toisin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

14.38 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus puhuu täällä tolkkuttomasta velkaantumisesta. Siinä tulee samalla leimatuksi vaikkapa brittien konservatiivit Boris Johnsonin johdolla tai Angela Merkelin johdolla Saksan kristillisdemokraatit, jotka omissa maissaan ovat vielä tolkkuttomampaa, teidän termiä käyttääksemme, velkapolitiikkaa harrastaneet. Tosiasiassahan tällainen uuskeynesiläisyys on nyt vallannut Euroopan maat, että katsotaan, että on järkevää satsata pyörien pyörimässä pitämiseen ja sitten tähdätä nopeaan, ripeään kasvuun, jolla pystytään nämä menetykset paikkaamaan. Ministeri Saarikko aivan oikein painotti tätä, että nyt täytyy tavoitella todella reipasta talouskasvua ja työllisyyden ja työllisyysasteen kohoamista, ja se on se reitti, millä Suomi selviää tästä. Samaan aikaan täytyy kiinnittää huomiota siihen, että otetaan riittävän pitkäaikaista valtionvelkaa nykyisillä ehdoilla, jolloinka tasataan tämän velan [Puhemies koputtaa] takaisinmaksumahdollisuudet pitkälle aikavälille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

14.39 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtio on elvyttänyt kaksin käsin jo kymmenen vuotta saamatta tätä kestävyysvajetta lainkaan kiinni. Kun edustaja Koskinen tässä hehkutti sitä, että muualla menee huonommin kuin meillä, niin muutama luku: Valtionvelka on kymmenessä vuodessa lähes tuplaantunut vuoden 19 loppuun mennessä, 106 miljardia, ja tämä oli siis ennen korona. No, sitten nyt 2021 nettolainanottoa oli yhteensä 33 miljardia nostaa sen velan suunnilleen 140 miljardiin.

Suomen ongelma on se, että tähän kriisiin tultiin ja siitä yritetään muka uloskin jauhaa sitä samaa vanhaa asiaa, että nyt kun kylvetään julkista rahaa, niin kyllä, kuuluu, se kasvu sieltä kohta tulee ja kohta käynnistyy ja se hoitaa sen kestävyysvajeen pois. Näinhän tämä ei tule tapahtumaan.

Onko teillä siis todellisia keinoja, ministeri Saarikko, miten tämä julkinen talous saadaan tasapainoon? Toki me ymmärrämme, että koronan takia täytyy tiettyjä asioita korjata ja paikata nyt, mutta tämä tilannehan on katastrofaalinen [Puhemies koputtaa] Suomen talouden kannalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kari, Emma.

14.40 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös kiittää ministeriä tämän paketin tuomisesta tänne saliin. Tämä vuosi on ollut todella monelle tässä maassa raskas. Erityisesti lapset ja nuoret ovat joutuneet kantamaan aivan kohtuuttoman suuren taakan koronapandemian seurauksista, ja lapset ja nuoret voivat nyt huominkin kuin ennen kriisiä. Koronapandemia on jo jättänyt jälkensä. Tämän paketin avulla on mahdollista torjua ongelmia ennen kuin ne kasvavat liian suuriksi.

Täällä on puhuttu paljon luottamuksesta. Itse ajattelen, että luottamusta lisää nimenomaan juuri se, että kaikilla meillä on edessä selkeä vaihtoehto siitä, mitä aidosti esitetään, ja, samalla tavalla kuin edustaja Lindtmanille, itselleni on jäänyt hieman epäselväksi, mikä se vaihtoehto on. Meiltä on vaadittu täällä lähes miljardin euron leikkauslistoja, ja kokoomus on luvannut oman listansa tänne tuoda. [Timo Heinosen välihuuto] Ymmärrämmekö nyt kokoomuksen vastauksista, että tätä leikkauslistaa ei olla tuomassa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viitanen.

14.41 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että tämä hallitus tässä lisätalousarviossa panostaa muun muassa lasten ja nuorten hyvinvointiin. Mutta se, puhemies, mistä nyt olen todella huolissani, on se, että kuntavaalit lähestyvät ja vaikka me olemme täällä hyvin asiallisesti kysyneet kokoomukselta, kun he ovat meiltä edellyttäneet miljardin säästöjä, että mikä tämä lista on — jo kaksi viikkoa sitten olin tässä salissa ja kysyin tätä yhdessä monen muun edustajan kanssa — niin me emme ole saaneet vastausta. Mutta, edustaja Orpo, te lupasitte. Te lupasitte kaksi viikkoa sitten, [Timo Heinonen: Kuuntelitteko te äsken?] että kokoomukselta tulee lista. Ja nyt tämä lista, mitä siellä heilutellaan — hienoa, että heilutellaan — on tämän vuoden vaihtoehtobudjetin koskeva, joka ei suinkaan ole sama asia kuin ensi vuoden kehysmenosäästö miljardilla. Ne ovat kaksi eri asiaa. Ja siksi, jos teillä näyttää olevan noin selkeät sävelet, minä edellytän — ettehan te voi, puheenjohtaja Orpo, [Puhemies koputtaa] kiemurrella pois — että tuokaa se lista meille, [Puhemies: Aika!] ja katsotaan, mikä se on.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

14.43 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taitaa olla ensimmäinen kerta, kun salin vasen laita epäilee, ettei kokoomus pysty tekemään leikkauslistoja. [Naurua] Jo on aikoihin eletty.

Kokoomus jos joku on tehnyt vastuullista talouspolitiikkaa [Antti Lindtman: Missä se viipyy?] ja pystynyt vaikeinakin aikoina pitämään huolta siitä, että veronmaksajien rahoista pidetään huolta, ei oteta ylimääräistä velkaa. Kuten ryhmäpuheenjohtaja Mykkänen kertoi, meidän listamme on valmis. Ei sitä ollut ongelmallista tehdä, mutta se juttu on se... [Antti Lindtman: Milloin se julkistetaan?] — Älkääkä kääntäkö tätä keskustelua pois siitä, että täällä puhutaan hallituksen talouspolitiikasta, hallituksen työllisyystoimista ja siitä, että te tällä hetkellä viette Suomea tällä politiikalla vesille, joilla merikarttoja ei ole. Kukaan ei tiedä, mihin tämä niin sanottu uuskeynesiläinen talouspolitiikka, jossa nousukautena otetaan surutta velkaa, johtaa. Ettekö te ole ollenkaan huolissanne siitä, mitä meidän lapset ja tulevat sukupolvet kohtaavat? Eikö teitä pelota?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

14.44 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuluttajille on pandemia-aikana kertynyt säästöjä, joista osa purkautuu nopeassa tahdissa kulutukseen. Vienti ja investoinnit elpyvät maailmantalouden kasvunäkymien ansiosta. Myös tähän tilanteeseen sopivaan mittavaan lisätalousarvioon sisältyy lukuisia talouskasvua tukevia toimenpiteitä. Varoja ohjataan muun muassa koronavirustilanteen johdosta tarvittaviin tukitoimiin osaamisvajaiden paikkaamiseksi, jatkuvan oppimisen kokonaisuuteen, Suomen Akatemian rahoitukseen ja Business Finlandin myöntämisvaltuuden kasvattamiseen avainalojen vauhdittamiseksi. Tärkeää on myös turvetuottajien, turveyrittäjien tukeminen, jolla edesautetaan turvealan sopeutumista muutokseen. Varoja ohjataan muun muassa turveyrittäjien uudelleen kouluttautumisen tukemiseen ja turvetuotantoalueiden jatkokäyttöä koskevaan selvitykseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Östman.

14.45 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin moni kollega tässä on sanonut, tämän vuoden lisätalousarvion myötä valtionvelka kasvaa 15 miljardilla ja nousee vuoden lopussa melkein 140 miljardiin. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä peräänkuuluttaa vastuullista ja kestävästä talouspolitiikkaa, ja julkisen talouden vahvistamiseksi hallitukselta odotetaan todellisia työllisyystoimia, siis todellisia työllisyystoimia. Ensinnäkin vientiyriyten kilpailukyvyistä tulisi pitää huolta paremmin kuin nyt. Toiseksi työnteon kannustimia pitää parantaa niin, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa. Ja työmarkkinoille tarvitaan lisää joustoja ja paikallista sopimista. Arvoisa valtiovarainministeri ja arvoisa hallitus, missä viipyvät nämä toimet?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

14.46 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio näyttää jo unohtaneen koronan, me emme. Tärkeintä on nyt torjua koronakriisistä aiheutunutta sosi-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

aalista kärsimystä ja varmistaa talouden elpyminen. Siksi tämän hallituksen lisätalousarvio tarttuu koronan lapsille ja nuorille aiheuttamaan oppimisvelkaan. Koronan vaikutuksia lievennetään lasten ja nuorten yhteensä yli 100 miljoonan euron tukipaketilla, josta suurin osuus kohdistuu varhaiskasvatukseen ja kouluihin. Vasemmisto on koko koronakriisin ajan korostanut sitä, että 90-luvun laman virheitä ei saa toistaa, ja on erittäin tärkeää, että hallitus nyt määrätietoisesti purkaa koronan jättämää hoivavelkaa, mielenterveysvelkaa ja oppimisvelkaa. Ihmisten hyvinvointi on myös edellytys talouden elpymiselle ja pidemmän aikavälin kestävyydelle ja myös työllisyydelle, jota te oppositiossa peräänkuulutatte. Nyt tehdään myös ensimmäiset [Puhemies koputtaa] panostukset EU:n elpymisvälineestä, ja se luo myös työtä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

14.47 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko on nyt kyllä ymmärtänyt jotain ihan väärin: sen, että jos Suomi kirjoittaa monta sataa sivua EU:lle siitä, mihin haluaa käyttää niitä elvytysrahoja, niin se jollain tavalla vaikeuttaisi muiden maiden elvytysrahojen käyttöä ja rajoittaisi sitä. Ei, kyllä se rajoittaa Suomen rahojen käyttöä eikä kenenkään muun.

Tosiasia kuitenkin on se, että jos me emme tähän elvytyspakettiin olisi lähteneet, voisimme saman tien kertoa kolmella kaikkia nuo summat, mitä tuohon elvytykseen käytetään, ja voisimme käyttää rahat aivan niin kuin itse haluamme. Tässä paketissa me maksamme kilpailijamaidemme elvytystä.

Öljylämmityksestä luopumiseen ei tarvittaisi tukea, ellei hallitus ideologista syistä olisi ajamassa alas öljylämmitystä. Sama koskee turvetuotantoa: ei turvetuotannon lopettamiseen tukea tarvittaisi, ellei hallitus keskustan tuella olisi päättänyt ajaa alas turpeen energiakäyttöä. Eivät yrittäjät halua mitään tukea, he haluavat tehdä työtä. Te olette viemässä sen työn heiltä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

14.48 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Puhuttiin siitä, että taloudellinen tilanne on katastrofaalinen. Sitä väitettä vastaan pitää ehkä kuitenkin muistaa, että meidän talous on pärjännyt ehkä parhaiten Euroopassa. Jos tämä on katastrofaalinen — ja se on tosi hankala, se on vaikea — niin pitää kuitenkin muistaa, että suhteessa muihin olemme pärjänneet hyvin.

Kehys ylitetään. Se ei ole ikinä hyvä asia. Mutta kyllä sopii kyseenalaistaa tässä tilanteessa kokoomuksen lääkkeitä, joihin kuuluu muun muassa 335 miljoonan leikkaus vanhuspalveluista sekä tällä hetkellä työttöminä olevien tulevista eläkkeistä leikkaaminen — tuskin sekään on nyt kovin oikeasuhtaista tässäkin tilanteessa.

Työllisyystoimia on tehty. Se, että vain jotkut ovat keppiluonteisia, jotkut porkkana-luonteisia, on toki arvovalinta. [Puhemies koputtaa] Pitää sekä tukea työllistymistä [Puhemies koputtaa] että kehottaa työhön. Ja jos tämä ei teille käy, [Puhemies: Aika!] niin pidän sitä valitettavana.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa myönnän kaksi ministeripuheenvuoroa. Ministereistä muutkin voivat saada puheenvuoroja, mutta en anna kerralla liian monta, vaan ministeri Saarikko, 2 minuuttia, ja Lintilä, 2 minuuttia, ja sen jälkeen jälleen edustajat.

14.50 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Tartun puheenvuorossani ennen kaikkea edustaja Mykkäsen esiin nostamaan huomioon luottamuksesta ja siitä, millä tavoin sitä Suomen talouteen kohdistetaan. Kysymys on aivan oikea. Sen lisäksi, että me olemme vastuussa ensisijaisesti omille kansalaisillemme järkevästä veroeurojen käytöstä, me olemme myös osa kansainvälistä taloutta ja rahoitusmarkkinoiden todellisuutta, ja meidän pitää säilyä jatkossakin luotettavana toimijana. Siksi listaan teille, edustaja Mykkänen, viisi kohtaa, jotka minusta lisäävät luottamusta suomalaiseen taloudenpitoon ja tämän hallituksen talouspolitiikkaan.

Ensinnäkin, kohtana 1, me säilytään näilläkin ratkaisulla, jotka pitävät sisällään ikään kuin tulevan kaksivuotiskauden suunnitelmat tämän hallituksen loppuvaiheille, EU:n 3 prosentin alijäämäkriteerien puitteissa.

Kohtana 2 sote-uudistus on merkittävin rakenteellinen uudistus, joka tulee vaikuttamaan myös talouteen pitkällä aikavälillä.

Kohdassa 3 totean teille, edustaja Mykkänen ja muut hyvät kollegat, että hyvin hoidettu korona on ollut myös hyvää talouspolitiikkaa. [Ben Zyskowicz: Kyllä!]

Korostan, että kehyksiin tehtävä ylitys on tilapäinen, mikä koskee tätä ja tulevia vuosia. Meillä on siis uskottava suunnitelma paluusta normaaliin aikaan. [Ben Zyskowicz: Seuraavan hallituksen ongelma!]

Ja viidentenä nostan esiin sen, että velan suhde bruttokansantuotteeseen vakautuu jo vuosikymmenen puoliväliin mennessä, ei vasta vuosikymmenen loppupuolella, kuten pahimmillaan pelättiin.

Nämä seikat nostan esiin siksi, että kyllä, joka ikisen yksittäisenkin lisätalousarvion kohdalla on pohdittava, millaisen yleiskuvan se antaa talouspolitiikastamme. Tämä on koronakorotuksia sisältävä poikkeusaikojen lisätalousarvio, ja tarkoitin, kun sanoin, että toivottavasti se sellaiseksi viimeiseksi luonteeltaan jää.

Haluan nostaa esiin edustaja Mäkelälle sen, että aivan samoin kuin Suomi tekee tarkan suunnitelman rahojen käytöstä, sitä edellytetään myös muilta EU:n jäsenmailta. [Puhemies koputtaa]

Ja viimeiseksi, hyvä kokoomus, teidän säästölistoillanne, joita ei vielääkään täällä ole näytetty, [Puhemies koputtaa] on myös soteen liittyviä toimia, muutostalouden perumisia, [Puhemies koputtaa] jotka olisivat edessä silloinkin, jos tämä tehtäisiin teidän suunnittelemlanne tavalla [Puhemies: Aika!] vapaaehtois pohjalta. [Ben Zyskowicz: Seuraava hallitus saa palata kehyksiin!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä, 2 minuuttia.

14.52 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on syytetty, että hallitus kylvää rahaa. Varmaan joudun sitten nostamaan käden pystyyn merkinä. Laskeskelin, että omalle salkulleni tulee tästä kokonaisuudesta noin 1,2 miljardia. Mutta sitten, kun käy tätä läpi, siellä on elpymis-, palautumisväline 96 miljoonaa, Business Finlandin tki-rahoitus 62 miljoonaa. Sitten on täälläkin mainittu Finnvera 650 miljoonaa, joka on siis varautuminen. Ei se ole konkreettinen rahanmeno, vaan se on varautuminen, että Finnvera

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

pystyy toimimaan. Tällä turvataan suomalainen telakkateollisuus. Siellä on tällä hetkellä 7 miljardin tilauskanta, ja tällä se turvataan. Turveyrittäjien tukeminen 60 miljoonaa, se 20 on kalustoihin; kustannustuki neloseen 200 miljoonaa; akkualan rahoitus, jolla saadaan esimerkiksi Vaasan rahoitusosuus, 40 miljoonaa; yöjunaliikenne, joka tuli esille täällä, erittäin iso vaikutus meidän Otanmäen tehtaan osalle; laivanrakennuksen innovaatiotuki. Näistä tulee noin 1,2 miljardia tästä lisäbudjetista.

Minä en olisi valmis ottamaan täältä mitään pois. Näillä kaikilla on suomalaista yrittäjyyttä, teollisuutta ja työpaikkoja tukeva vaikutus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

14.54 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hieman surullista ja hämmäntävää, että ensin sosiaalidemokraatit jakavat miljardeja ja sitten he huutavat täällä, että leikkauksia koulutukseen, päivähoitoon ja vanhustenhoitoon. Te otatte velkaa tässä lisää 2,4 miljardia ja yhteensä tänä vuonna jo 14,4 miljardia.

Yhden kohteen te löysitte, mistä leikkaatte. Leikkaatte ministeri Kurvisen sektorilta, tie-teestä. Se oli ainoa, mistä te keksitte, että voisi leikata.

Terapiatakuu — ei löytynyt sitä rahaa tähänkään. Viime viikolla eduskunta äänesti terapiatakuusta: äänin 88—62 terapiatakuuta ei tullut. Jos, ministeri Ohisalo, vihreät olisivat äänestäneet terapiatakuun puolesta, meillä olisi tässä maassa terapiatakuu nyt jo tulossa ja pian voimassa ja me saisimme autettua näitä nuoria, jotka ovat kärsineet kaikista eniten koronasta. [Puhemies koputtaa] Miksi te vastustatte terapiatakuuta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

14.55 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puheenjohtaja Orpo kysyi, epäileekö joku, osaako kokoomus tehdä leikkauslistoja. Kun kuuntelin ryhmänjohtaja Mykkäsen puheenvuoroa, niin kyllä vielä enemmän epäilen. Siis nyt te sanotte, että katsokaa sinne viime vuoden vaihtoehtobudjettiin tai tämän vuoden. Ensinnäkin se on tälle vuodelle, mutta jos unohdetaan se, te otatte sieltä vain säästöt. Entä ne esittämämme lisämenot, se terapiatakuu, edustaja Heinonen? Entä satojen miljoonien korotukset koulutukseen tai tutkimukseen, tuotekehitykseen, vanhustenhoitoon — oletteko te luopuneet niistä? Oletteko te luopuneet terapiatakuusta, edustaja Heinonen? Ja jos tämäkin vielä unohdetaan, arvoisat kokoomuslaiset, puolet noista teidän niin sanotuista säästöistänne perustuu hoivamenojen alenemiseen kotitalousvähennystä korottamalla. Edustaja Mykkänen, onkohan se nyt VM:n laskelma?

Arvoisat kokoomuslaiset, vähintään, mitä voisitte tehdä, olisi se, että julkaisisitte nyt [Puhemies koputtaa] tuon teidän ns. säästölistanne, että sitä päästäisiin arvioimaan. Vai ettekö te uskalla?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

14.56 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti voitte seuraavan kerran myös kutsua meidät niihin neuvotteluihin mukaan, niin voidaan sitten saada säästöt tehtyä, kun kerran se ainoastaan meidän avullamme on mahdollista.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Näistä meillä on 11 kohtaa meidän vaihtoehtobudjetistamme sellaisia kehysvaikutteisia menoja, jotka ovat voimassa myös seuraavina vuosina teidän kehyksissänne. Siellä ei ole hoivamenojen kotitalousvähennykseen liittyvää säästöä. Siinä ei ole ansiosidonnaisen eläkekertymää, koska se ei ole kehysvaikutteinen meno. Mutta nämä ovat sellaisia, jotka ovat teidän pohjissanne, ja niitä säästämällä saadaan 735 miljoonaa euroa kehystasoa alemmas, ja silloin teidän ensi vuoden ylityksestänne jäisi enää parisataa miljoonaa, jotka hoituvat ottamalla osan sote-muutuskustannuksista pois. Ministeri Saarikko, ne vuoden 2023 sote-muutuskustannukset voitaisiin vaikka pitää siellä, ja silti tällä meidän listallamme päästäisiin teidän Vanhasen esittämään kehystasoon.

Mutta nyt tietysti se isoin juttu on se, että totta kai me tekisimme budjetissa paljon muutakin, kuten julkaistussa vaihtoehtobudjetissa teimme. Silloin me saisimme tuloja [Puhemies koputtaa] niihin asioihin, terapiatakuuseen ja muuhun, ja saisimme työpaikkoja. Mutta myös tässä teidän maailmassanne kyllä me ne säästöt tarvittaessa tekisimme.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kulmuni.

14.57 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin käyttää vähän laajemman finanssipoliittisen puheenvuoron.

Täällä on viitattu Keynesiin ja jälkikaynesiläisyyteen, ja hänkään ei varmaan ole tarkoitettu missään vaiheessa sitä, että elvytetään niin laskukaudella kuin nousukaudella, ja vähän se on nyt vaarana, että kun maailmantalous lähtee liikkeelle, niin edelleenkin elvytetään, ja silloin perinteisen keynesiläisen näkemyksen mukaan kai pitäisi kiristää finanssipolitiikkaa. Tänäkin uutisoitiin — olkoon keynesiläisyyttä tai uuskeynesiläisyyttä, mutta hänen teorioihinsa pohjautuen — myös Suomen mediassa siitä, että Yhdysvalloissa inflaatio on noussut 4 prosenttiin ja euroalueella 2 prosenttiin, ja on siis jonkin verran huolta siitä, elvytetäänkö nyt jo liikaa. Mikä on hallituksen käsitys siitä, että jos inflaatio lähtee nousemaan, kuinka siihen reagoidaan, ja onko pelkoa siitä, että finanssipolitiikka olisi liian kevyttä? [Markku Eestilä: Se oli kokoomuslainen puheenvuoro!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hopsu.

14.58 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä taas haluan palata hieman syvemmälle tähän lisätalousarvioon. Puolet lukiolaisista sanovat tutkimuksissa, että eivät pärjää ilman tukea. Yksi kolmasosa on niitä, joiden määrä on kasvanut nuorisopoliklinikoiden jonossa, ja esimerkiksi Espoossa nuorisopoliklinikoista apua hakeneiden määrä on kasvanut 40 prosentilla. Tämä lisätalousarvio ja nimenomaan panostukset lapsiin ja nuoriin ovat äärimmäisen tarpeellisia ja tärkeitä ja kiireellisiä tässä kohtaa, niin että ne ehtivät syksyllä kuntien käyttöön.

Haluaisin kysyä kokoomukselta, nämä panostukset lapsiin ja nuoriin ja koulutukseenko ovat niitä, joita ette tue, koska kunnissa tuntuu olevan yllättäviä haasteita saada kohdennettua näitä rahoja, joita valtion taholta tulee, juuri näihin toimenpiteisiin. Toivon, että nämä siellä kuntataloudessa sitten lopulta päätyvät [Puhemies koputtaa] tähän tarkoitettuun käyttöön.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

14.59 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan muutama sana tästä lisätalousarviosta on välillä paikallaan. Niin kuin tässä jo tuli esille, energiaturpeen käyttö on vähenemässä voimakkaasti ja samoin tietysti tuotanto. Tässä esityksessä lisätalousarvioksi on rahoitusta turvetuotantokoneiden romutukseen ja turvetuotannosta luopuvien avustuksiin. Esityksen mukaan tämä rahoitus on per yrittäjä 200 000 euroa. Kysyisinkin ministeriltä, mistä tämä luku on otettu. Onko se vedetty niin sanotusti hatusta? Koska tuotanto on varsin laajamittaista, joidenkin mielestä tällainen summa voi tuntua isolta, mutta ottaen huomioon sen toimialan luonteen tämä on riittämätön. Kysyisin myös: onko hallituksella suunnitelma, miten yli miljoonan suomalaisen lämmitys hoidetaan talvella 2023? Vaikka turpeen käyttö vähenee, niin sitä tullaan merkittävästi tarvitsemaan, [Puhemies koputtaa] ja vuoden 2023 jälkeen sitä [Puhemies koputtaa] ei ole riittävästi käytössä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Malm.

15.01 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika on ollut todella vaikea, ja perheillä on ollut vaikeaa. On stressiä, yksinäisyyttä, työttömyyttä, lomautuksia sekä mielenterveysongelmia, ja vanhemmuuden ja parisuhteen ongelmat ovat nostaneet päätään. Nuorten ja lasten perusterveydenhuollon palvelujen toiminta on vaikeutunut neuvoloissa, kouluterveydenhuollossa ja opiskelijahuollossa, koska resursseja on jouduttu siirtämään toisaalle. Nuorisotilat ovat olleet kiinni, harrastuksissa on ollut taukoa, ja kavereiden kanssa hengailu on ollut todella vaikeaa, kun kouluunkaan ei aina ole päässyt. Tässä valossa on siis erinomaista, että hallitus panostaa nuoriin ja lapsiin 111 miljoonan paketin, josta 16 miljoonaa on mielenterveyteen ja 23 miljoonaa muun muassa päihdepalveluihin.

Nyt kun täällä on näitä säästöjä tivattu, niin vaikka näistäkö kokoomus olisi sitten valmis säästämään? [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

15.02 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama kuukausi sitten pääministeri ja valtiovarainministeri lupasivat eduskunnalle, että ensi vuonna mennään kehyksiin. Sitä ennen tämä sama hallitus oli nostanut kehysmenojen tasoa 1 400 miljoonaa euroa vuodessa. Silti te ette päässeet kehyksiin vaan ylittitte ne reippaasti. No, se ylitys, noin puolitoista miljardia, on tietysti aika pieni summa verrattuna siihen koko velkamäärään, joka tämän hallituskauden aikana on jouduttu ottamaan osin koronan takia. Mutta kehysten ylittäminen on kuvaavaa sen takia, että se kertoo, että tämä hallitus ei pysty laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen. On niin paljon helpompi laittaa rahaa kaikkeen hyvään. Ja kun täällä nyt tivataan, mistä kokoomus sitten olisi säästännyt, ja tarvitaan koulutusta, mielenterveyttä ja muuta, niin mainitsen esimerkkinä, että viimeisen kymmenen vuoden aikana asumistukimenot ovat lisääntyneet noin miljardilla ja nämä rahat [Puhemies koputtaa] menevät asuntosiirtäjille. [Välihuutoja vasemmalta] Löytyisiköhän [Puhemies koputtaa] sieltä pikkasen asioiden uudelleen arvioimisen varaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika. — Edelleen muistetaan, että minuutti on minuutti. — Ja sitten Edustaja Hoskonen.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

15.03 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että Finnveraa pääomitetään, koska silleen pitää varautua siihen tilanteeseen, että kuitenkin markkinoilla on riskejä ja ne on pystyttävä vastaanottamaan silloin, kun ne tulevat. Tärkeää on myös, että meidän vienti lähtee vetämään. Metsäteollisuuden investoinnit rohkaisevat.

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin nostaa, kun ministerit ovat paikalla — valitettavasti ei liikenneministeri itse: Olemme törmänneet tuolla Itä-Suomessa ilmiöön, joka on äärimmäisen haitallinen. Alemman tieverkon kunto on mennyt sellaiseksi, että ystävältäni, joka on rekkaurakoitsija ja joka ajaa puuta tehtaille, meni samalla viikolla neljästä rekasta jousipakat, à 1 000 euroa. Elikkä hän sanoi minulle suoraan, henkilökohtaisesti tavattuani hänet, että heidän liiketoimintansa loppuu kahden viikon kuluttua, jos tämä jatkuu. Synnä on alemman tieverkon huono kunto, koska siellä ei ole tiehöyliä otettu käyttöön. Siitä on tehty tutkimus, se systeemi toimii. Takaan ja alleviivaan, että jos me teemme sen niin kuin Esa Halttunen, kiteeläinen yrittäjä, on sen esittänyt ja se on koestettu, niin me emme tarvitse lisärahaa alemmille sorateille, [Puhemies koputtaa] vaan tämä on yksinkertainen keino, [Puhemies koputtaa] ja se toimii. Jos näin ei toimita, niin suomalaisen metsäteollisuuden [Puhemies: Aika!] kuljetukset loppuvat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

15.04 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Saarikko täällä peräänkuulutti järkevää veroeurojen käyttöä. Ja nyt täytyy ihan kysyä teiltä, onko teidän mielestänne järkevää tehdä nyt sellainen sote, joka lisää kustannuksia, olla mukana siinä EU-elvytyspaketissa, joka lisää veroja ja velkaa ja josta on tulossa pysyvä — katsokaa, mitä Italiassa keskustellaan tällä hetkellä. Entä onko järkevää pistää ilmastohankkeisiin rahaa, minkä seurauksena sitten taas ollaan lisää veroja ottamassa ja lisää velkaa ottamassa? Eli tämä koko paketti. Onko teillä edes tarkoituksena tasapainottaa julkista taloutta? Onko teillä edes tämmöistä tavoitetta, vai onko teillä nyt vain tämä rahankylvämismiehinke tässä käynnissä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Anneli.

15.05 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomus on täällä useissa puheenvuoroissa todennut ja sanonut, että hallitus leikkaa lapsilta ja nuorilta. Tämä on todella hämmentävää, kun muistamme, että viime kaudella kokoomuksen johdolla leikattiin koulutuksesta, varhaiskasvatuksesta, lapsilta ja nuorilta.

Nyt tämä hallitus on muuttanut suunnan, ja nyt se suunta jatkuu edelleen linjakkaasti. Elikkä Marinin hallitus panostaa tänäänkin tässä lisätalousarviossa 111 miljoonaa euroa lasten ja nuorten koronasta aiheutuneiden tilanteiden helpottamiseksi, muun muassa varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen, lukio- ja ammatilliseen koulutukseen sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden parantamiseen.

Ja samanaikaisesti, kun hallitus selkeästi panostaa lapsiperheisiin, te edelleen peräätte hallitukselta miljardin euron leikkauksia. Olette itse tuoneet esityksen siitä, että te olisitte valmiit leikkaamaan asumistuesta. Kuitenkin eilen julkaistu Sosiaalibarometri 2021 toteaa, että selvä enemmistö sote-johtajista, [Puhemies koputtaa] Kelan esihenkilöistä ja sosiaalialuejohtajista kannattaa nykyistä [Puhemies koputtaa] korkeampaa asumistuen tasoa,

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

jotta toimeentulotuen tarve vähenisi. [Puhemies: Aika!] Elikkä alan ammattilaiset ja tutkijat ovat teidän kansanne [Puhemies: Aika!] täysin eri mieltä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Vetoan todellakin siihen, että katsotte sitä kelloa, että yritätte saada sanottavanne minuuttiin. — Seuraavaksi edustaja Eestilä näyttää esimerkin.

15.06 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Tai ainakin yrittää näyttää. — Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä tulee kyllä erittäin vahva déjà-vu-kokemus, koska aikanaan, kun parikymmentä vuotta sitten Iisalmen kaupunki sai valtion rytmihäiriön takia ison rahasäkin, kaikki rahat menivät kuin ammuttuna budjettiin, eikä niitä saanut sieltä vuosien mittaan takaisin. Nyt te teette vähän saman, kun katsoo näitä jaostojen kaikkia momenteja.

Minä kysynkin, arvoisa valtiovarainministeri, jos keskitytte tähän kysymykseen. Arvoisa valtiovarainministeri, minulla olisi kysymys! [Naurua] Kun edellinen, ilman koronaa tehty budjettiesitys oli 57,7 miljardia, niin mikä teidän arvionne on siitä, mikä se on parin vuoden kuluttua? Nousevatko valtion kulut 10 vai 15 prosenttia tällä tavalla? Kun te joka paikkaan ammutte rahaa nyt, niin siellä on osa pysyviä kuluja, valitettavasti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkinen.

15.07 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talouspolitiikasta pari sanaa. Tämä linja, jota kokoomus ja edustaja Orpo täällä nyt peräänkuuluttavat — me tiedämme täsmälleen, mihin se johti edellisen finanssikriisin jäljiltä Euroopassa, maailmassa ja myös meillä täällä Suomessa. Meidän kasvumme viivästyi merkittävästi, ja edelleen maksamme sitä velkaa, mitä syntyneestä pahoinvoinnista aiheutui. Oleellista on varmasti se, että nyt meidän ei pidä tehdä näitä virheitä. Finanssipolitiikan kiristäminen liian aikaisin on yksi tällainen. Olen varma siitä, että hallitus tätä tilannetta seuraa.

Täällä on puhuttu myös syntyneestä velasta ja alijäämästä. On pakko todeta, että perussuomalaiset ja erityisesti kokoomus ovat kuluneen kymmenen vuoden aikana olleet keskeisessä roolissa tätä alijäämää ja velkaa lisäämässä. Olen aivan varma siitä, että kasvun, työllisyyden ja viennin edistäminen ei tapahdu ilmaiseksi ja ilman panostuksia. Ja olen varma siitä, että myös kokoomus tämän tietää ja ymmärtää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

15.09 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on epäily, että ei vasemmistohallitus halua asuntosijoittajilta kyllä mitään leikata, koska asuntosijoittajien kautta tulee niin hyvin rahaa heidän järjestökenttensä toimintaan ja vaalibudjetteihin, että eihän sieltä pysty mitään ottamaan.

Mitä tulee kehyksessä pysymiseen, niin perussuomalaiset antoivat kyllä aivan selvän ratkaisun siihen, miten kehyksessä saadaan pysytyä. Ei tarvitsisi leikata kuin puolet kehitysavusta, ja oltaisiin jo tehty kaksi kolmasosaa siitä, että voitaisiin löytää ne muut säästöt varsin helpolla.

Mitä tulee näihin muiden maiden elpymissuunnitelmiin, mistä ministeri Saarikko sanoi, niin kyllähän sieltä löytyy kansalaispalkkaa, lapsilisän korottamista, perinteisen teollisuuden tukemista, verojen alentamista sun muuta, kun Suomessa tuhlataan rahat vihreisiin siirtymiin ja ilmastohumppaan.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

15.09 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täytyy vastata edelliselle puhujalle, että ei taida tästä salista löytyä yhtään muuta puoluetta, joka on oikeasti tehnyt esityksiä asuntosijoittajien voittojen suitsimiseksi, esittänyt keskustelunavauksia vuokratosta. En ole kuullut sellaisia avauksia miltyään muulta puolueelta kuin Vasemmistoliitolta. Te ette halua todellisuudessa käydä sijoittajien voittoihin millään tavalla käsiksi myöskään sillä laidalla salia. Tämä on keskustelu, jota täällä voitaisiin käydä ehkä joskus toiste paremminkin.

Mutta nyt kun keskustellaan tästä lisätalousarviosta, niin haluan sanoa, että kun täällä on vähätelty tätä elvytysvaroilla käynnistettävää vihreää kasvua, niin sieltä sitä työllisyyttä meillä on Suomessakin toivon mukaan tulossa.

Tämä vähähiiliseen yhteiskuntaan siirtyminen, panostaminen myöskin jatkuvaan oppimiseen ja hoitojonojen purkamiseen — nämä ovat kaikki hyvää koronan elvytyksen jälkeistä politiikkaa. [Puhemies koputtaa] En ymmärrä, mitä kritisoitavaa teillä siinä on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa kaksi ministeripuheenvuoroa: ministeri Kurvinen, 2 minuuttia, ja hänen jälkeensä ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.11 **Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen:** Arvoisa rouva puhemies! Ensin kommentoin hieman edustaja Heinosenle, kun hän täällä puhui tiedeleikkauksista, tutkimusleikkauksista. Totean tiiviisti sen, että tällä vaalikaudella ja hallituskaudella jäädyään voimakkaasti plussalle tutkimukseen ja korkeakoulutukseen panostamisessa, vaikka nyt joudutaankin tekemään ikäviä säästöjä loppukaudelle. Kutsun kokoomuksen ja kaikki muutkin oppositiopuolueet mukaan parlamentaariseen työhön niin, että tki-rahoituksessa saadaan yli vaalikausien menevä yhteisymmärrys.

Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin muun muassa edustaja Kiljusen ja edustaja Hopsun puheenvuoroissa kuvattu sitä, mitä tämä koronakriisi on aiheuttanut lapsille ja nuorille, kun he ovat olleet kotonaan poissa normaalista opetuksesta ja harrastukset ovat olleet tauolla. Me aikuiset jaksamme koronaa vuoden pari, mutta lapsuudessa, nuoruudessa se vuosi tai kaksi vuotta on todella pitkä aika. Kysymys on tietenkin inhimillisyydestä, inhimillisistä arvoista, mutta myös talouspolitiikasta. Jokainen hukattu, syrjäytynyt lapsi ja nuori on valtava kustannuserä tälle yhteiskunnalle. Meillä ei ole varaa hukata yhtään lasta tai nuorta, ja siksi toivon, että oppositiokin ymmärtää ne panostukset, joita tässä lisätalousarviossa tehdään lasten ja nuorten eteen.

Opetusministeriön sektorilta — kun ministeri Saramo ei ole paikalla — kerron tiiviisti panostuksista. Tähän niin sanottuun lapsi- ja nuorisopakettiin ollaan satsaamassa 65 miljoonaa euroa aina esiopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta alkaen sitten toiselle asteelle asti. 40 miljoonaa sinne varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen, 15 miljoonaa lukiokoulutukseen, 5 miljoonaa ammatilliseen ja 5 miljoonaa vapaaseen sivistystyöhön.

Sen lisäksi omalta sektoriltani kerron korkeakouluopiskelijoiden auttamisesta. Myös heillä on ollut erittäin raskas vuosi ja jaksamisongelmat ovat lisääntyneet. Siellä on 6 miljoonan paketti korkeakouluopiskelijoiden jaksamiseen: 4 miljoonaa lisätalousarviosta, 2 miljoonaa muista määrärahoista. [Puhemies koputtaa] Tulen kutsumaan korkeakouluopiskelijoiden järjestöt koolle vielä tänä vuonna miettimään, [Puhemies koputtaa] miten korkeakouluopiskelijoiden jaksamista parannetaan tämän kriisin jälkeen.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.13 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Erityisesti edustaja Eestilä, tämä lisätalousarvio pitää sisällään kertaluonteisia menoja. Kaikkineen totean, että korona tulee vaikuttamaan vielä pitkään, mutta tässä mittakaavassa toivomme varmasti kaikki, että lisätalousarviot ovat tässä, koska se on viesti myös siitä, että tautitilanne niin meillä kuin maailmalla saadaan hallintaan.

Aivan oikein, edustaja Kulmuni ikään kuin kyseli myös isomman, kansainvälisen talouspolitiikan trendin perään ja huolesta inflaatiosta. Sitä seurataan valtiovarainministeriössä tarkkaan. Pieni Suomi ei yksin näihin globaaleihin suhdanteisiin pysty juurikaan vaikuttamaan, vaan tämä inflaatioon vaikuttaminen on ensisijaisesti EKP:n ja rahapolitiikan tehtävä, mutta kyllä, minusta asiaan on syytä suhtautua varauksella ja huolella.

Mutta kaikkineen tämä lisätalousarvio haluaa viestiä kasvusta, ikään kuin ovenraossa olemisesta uuden ajan kynnyksellä, kasvuun mukaan kiinni pääsemisestä. Ministeri Lintilän vastuualueeseen, työ- ja elinkeinoministeriöön, kohdistuu tässä erittäin merkittäviä toimia, jotka vahvistavat kasvua ja työllisyyttä. On toimia, joista toivomme, että niitä takausnäkökulmasta ei tarvita, mutta lähtökohtaisesti nämä kaikki asiat haluavat varmistaa kasvun liikkeelle laittamisen.

On vähän sääli perussuomalaisten eduskuntaryhmän osalta — varteenotettava joukko on paikalla — ja laajamittaisesti olen pohdiskellut sitä, että olette esittäneet julkisuuteen viikonvaihteessa esimerkiksi näkemyksenne siitä, että asettaisimme euromääräisen palkkarajan ikään kuin kunnolliselle työperäiselle maahanmuutolle. Se on yksi kasvun este, jos me emme onnistu työperäisessä maahanmuutossa. Me tarvitsemme osaavaa työvoimaa, ja me tarvitsemme myös muualta tulevia osaajia, huippuosaajia kansainvälisiin yhteyksiin, osaksi korkeakoulujemme todellisuutta, mutta myös maataloille, mansikkamaille, sote-sektorille ja liikennesektorille. Ei tämä Suomi pyöri ilman näitä ihmisiä. Siksi tästäkin olisi ollut tässä keskustelussa mielenkiintoista kuulla lisää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Marttinen.

15.15 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä valtiovarainministeri Saarikko edellisessä puheenvuorossaan ennen tätä edellistä puheenvuoroa toi ehkä minusta hieman turhan ruusuisen kuvan Suomen julkisen talouden tilasta. Hän totesi, että tämän hallituksen politiikalla velkasuhde suhteessa bruttokansantuotteen tasaantuu. Niin, näin käy ehkä yhden vuoden ajaksi, mutta sen jälkeen velkasuhde jatkaa rajua kasvuaan aina 2050-luvulle saakka. Minusta olisi tärkeää, että täällä salissa puhutaan aidosti siitä, että Suomen julkinen talous on tällä hetkellä vapaassa pudotuksessa, ja siitä kantaa vastuun tämän maan hallitus, ei oppositio.

Nyt kysyn teiltä, arvoisa ministeri, kun tiedämme, että nimenomaan nämä tuloja lisäävät päätökset, työllisyyspäätökset, uupuvat: [Vastauspuheenvuoropyyntöjä sosiaalidemokraattien ryhmästä] koska teidän hallituksenne tekee mittavat työllisyyspäätökset, joilla tämä teidän hallituksenne tavoite tullaan saavuttamaan, [Puhemies koputtaa] ja julkista taloutta ryhdytään laittamaan kuntoon?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

15.16 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy edustaja Martiselle huomauttaa: Olemme valtiovarainvaliokunnassa yhdessäkin kuulleet hyvin isoa joukkoa asiantuntijoita, ja kukaan ei ole todennut, että Suomen talous tai velkaantumiskehitys olisi vapaassa pudotuksessa. Tiedetään, että tämä on hankala tilanne, mutta toisaalta nämä massiiviset EKP:n ja muiden tukitoimet tietävät sitä, että korkotasoa on sellainen, että pystymme hoitamaan tämän velan. Kun yhdessä viisaasti rakennamme sen vahvan kasvun pohjaa ja se kestää sitten pitkään, niin sillä me pystymme tästä selviämään. Tuo antaa kyllä kansalaisillekin kovin väärän kuvan, jos puhutaan, että tässä tilanteessa oltiin vapaassa pudotuksessa kohti tuhon teitä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

15.17 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Mitä tulee tuohon ministeri Saarikon esitykseen, niin esimerkiksi kausityön osalta mehän esitimme, perussuomalainen eduskuntaryhmä, viime vuonna sitä, että suomalaiset työttömät olisivat voineet pitää työttömyyskorvauksensa sen lisäksi, että olisivat menneet kausitöihin. Tietysti se olisi yksi semmoinen keino, jolla voisi kohdata. Meidän näkemyksemme on se, että julkiselle taloudelle on terveellistä, että henkilö pystyy elättämään itse itsensä silloin, kun hän erityisesti jää pidemmäksi aikaa maahan. On myös tutkimustuloksia siitä, että henkilöt, jotka tänne tulevat töihin, jossakin aika pikaisessakin vaiheessa saattavat jäädä työttömiksi, kun huomaavat, kuinka antelias meidän sosiaaliturvamme on. Kysymys on julkisen talouden kokonaisuudesta.

Vielä muistuttaisin, että esimerkiksi Ruotsissa myös kokoomus on samanlaisilla linjoilla. Toki se on teidän kanssanne eri puolue, mutta myös siellä nähdään tämä julkisen talouden näkökulma. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pitko.

15.18 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitiikka ja talous ovat aina arvovalintoja. Täällä kokoomuksen edustajat kehuskelevat sillä, että kyllä he osaavat tehdä leikkauslistoja, samalla kun käsittelemme asiakohtaa, jossa teemme merkittävää pakettia lasten ja nuorten pelastamiseksi ja oppimisvelan kuromiseksi umpeen. Haluan kysyä: Kannatatteko te näitä lapsiin ja nuoriin tehtäviä panostuksia? Entä koronan aiheuttamien päihde- ja mielenterveysongelmien korjaamiseksi tehtäviä panostuksia? Kukaan ei ole teistä täällä niitä kannattanut ääneen.

Tässä lisätalousarviossa on kyse kertaluonteisista panostuksista koronapandemian aiheuttaman kriisin jälkihuoltoon. Me tarvitsemme totta kai myös talouden rakennemuutosta ja työllisyystoimia, mutta tämän kestävyysvajeen ja pandemian maksajiksi ei voida laittaa lapsia. Lapset ja nuoret ansaitsevat tämän yli 100 miljoonan euron pelastuspaketin, jonka me heille nyt tässä esitämme, [Puhemies koputtaa] koska jokainen lapsi ja nuori tarvitsee sen avun.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

15.19 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edelliselle puhujalle ja muillekin huomautan, että ei täällä minun käsittääkseni yhdessäkään kokoomuk-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

sen puheenvuorossa ole arvosteltu sitä, mihin te tässä lisätalousarviossa tätä rahaa laitatte. [Riitta Mäkinen: Vaan sitä, että sitä laitetaan!] Ei ole arvosteltu sitä, vaan sitä...

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt teillä ei ole mikrofoni päällä siellä.

Jaha, kyllä täällä näyttäisi olevan, [Puhemies: Okei, anteeksi!] mutta ajan voi varmaan kuitenkin aloittaa alusta. [Naurua] — Se, mikä tässä hirvittää, on se, että te ette sitä tulo-puolta mieti muuten ollenkaan. Nyt on 2,357 miljardia tämä lisätalousarvite valtiontalou-delle. Kysyn, ministeri Saarikko: Miksi juuri tälle tasolle? Miksi te vedätte velanoton juuri tälle tasolle, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä sosiaalidemokraattien ryhmästä] kun te sitten leikkaatte tieteeltä 35 miljoonaa? Kun te olette käskeneet poliisin tekemään säästöjä, niin miksi te ette nyt heille sitten anna kuitenkaan rahaa? Onko teillä jotain poliisia ja tiedettä vastaan? Tähän haluaisin nyt saada vastauksen ja myös sitten siihen... — Anteeksi, nyt tai-taa se aika loppua. Jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: No niin loppui. — Sitten edustaja Ollikainen.

15.21 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ollaan puhutu paljon tästä lasten ja nuorten paketista, ja se on todella tärkeä. Pitää muistaa, että myös lapsille ja nuorille annettiin rahaa jo aikaisemmin siinä toisessa lisätalousarviossa, jossa oli myös liikuntaan ja urheiluun, tähän drop out -ilmiöön, 15 miljoonaa yhteensä. Elikkä tämän 110 miljoonan lisäksi on myös 15 miljoonaa liikunnan puolella. Elikkä me panostetaan lapsiin ja nuoriin. Siellä on joka tasolla todella suuria haasteita.

Sitten koskien kasvua ja panostuksia työllisyyteen esimerkiksi tämä panostus akkuteol-lisuuteen kyllä tulee tuottamaan tuhansia työpaikkoja tulevaisuudessa, niin että kyllä tässä lisätalousarviossa myös on työllisyysnäkökulmasta tärkeitä panostuksia.

Då det gäller den här tilläggsbudgeten så finns det nog goda satsningar också på vägsidan, även om det lägre vägnätet nästa gång skulle kunna komma med. — Tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

15.22 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on huono asia, että hallitus ei pysty priorisoimaan menoja niin, että se pääsisi kehyksiin, mutta vieläkin huonompi asia on se, että ei tehdä edes niitä välttämättömiä työllisyystoimia, joilla päästäisiin pitkässä aikavälissä saamaan talous tasapainoon.

Ja nyt eletään siinä vaiheessa, että kun tätä elvytystä on ympäri maailmaa, niin ne valtiot ja niiden valtioiden yritykset, jotka ovat kaikkein kilpailukykyisimpiä, tulevat tässä kilpai-lussa nyt pärjäämään. Nyt jos koskaan olisi ollut aika toteuttaa ne paikallisen sopimisen ratkaisut, joita ymmärtääkseni myös keskusta vaati ennen näitä kehysneuvotteluja, ja teh-dä ne työttömyysturvan kannustavat uudistukset, [Niina Malm: Eli leikkaukset!] jotka oli-sivat nopeuttaneet kaikkien tutkimusten mukaan työvoiman saatavuutta ja sitä kautta vah-vistaneet työllisyyttä. Ja tulee muistaa, että 1 prosenttiasteen kun työllisyys nousee, niin julkinen talous vahvistuu 900 miljoonaa.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Olemme käyneet tätä debattia toista tuntia, joten tässä vaiheessa annan enää ministereille loppupuheenvuorot, ja sitten menemme puhujalistaan. [Ben Zyskowicz: Voi, voi, olisi ollut niin paljon vastattavaa!] — Ensin ministeri Lintilä, 2 minuuttia, ja sen päälle ministeri Saarikko, 2 minuuttia. — Olkaa hyvä.

15.23 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sankelo kysyi tuosta turpeesta, mistä tulee se 200 000. Se tulee de minimis -säännöstä, eli se 200 000 on de minimiksen maksimi. Jos se on sen yli, niin täytyy sitten notifioida. Se tulee siitä suoraan.

Siitä, millä lämmitetään: kyllä jatkossakin turve tulee olemaan roolissa, valitettavasti ehkä pienemmässä kuin näinä päivinä, mutta sitten on ilman muuta hake, jota pyritään lisäämään siihen.

Sitten täällä on tullut keskustelua siitä ja annettu kuva, että tämmöiseen — mikä se oli — vihreän humppaan laitetaan rahaa. Ne investoinnit, joita meillä on Suomeen tullut viime aikoina, ovat oikeastaan kaikki investointeja vihreään siirtymään. Kaikki akkuteknologiaan, akkuklusteriin liittyvät ovat puhtaasti vihreää siirtymää. Biotalouden puolella olevat hankkeet ovat vihreää siirtymää. Energiaan, tuulivoimaan liittyvät investoinnit ovat vihreää siirtymää. Eli älkää nyt kovin paljon syyllistäkö niitä, koska tämä on kuitenkin se merkittävä osa, joka on sitten Suomelle myös ventialtti. Maailmalla kiinnostaa suomalainen energiaosaaminen, oikeastaan osaaminen, jota tapahtuu tällä sektorilla, jolla viedään tämmöiseen vihreään siirtymään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.25 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies ja arvoisa oppositiopuolue kokoomus! Oppivelvollisuus ja sen laajentaminen, työllisyyspalveluiden vahvistaminen, työttömyysturvan lisäpäivien poisto ja muutosturvan vahvistaminen, jatkuvan oppimisen uudistus, työperäisen maahanmuuton lisääminen, työllisyyspalvelujen siirto kuntiin ja siihen liittyvä rahoitusmalli, osatyökykyisten työllisyyttä tukevat toimet — luetelin muutamia seikkoja, jotka vahvistavat työllisyyttä. Ne vahvistavat työllisyyttä ennen kaikkea tavalla, joka on palveluita parantava ja muistuttaa meitä myös siitä, että työn merkitys on muutakin kuin kansantaloudellinen. Se vahvistaa ihmisen kokemusta omasta ja hänen elämänsä merkityksellisyydestä. Tämän lisäksi on sitouduttu siihen, että myös julkisen talouden vaikutuksiltaan 110 miljoonan euron vahvistaviin toimiin ryhdytään tuota pikaa.

Kaikkineen tässä keskustelussa — kiitos ansiokkaista puheenvuoroista, hyvät kollegat — haluan vielä lopuksi painottaa kasvun merkitystä. Se ei synny itsestään. Me pääsemme varmasti kiinni maailman vauhtiin, mutta ei pidä unohtaa omia rakenteellisia ongelmia, joiden äärellä askaroiminen tuottaa paremman tuloksen myös kasvun kannalta. Tuottavuuden vahvistaminen, investointeihin kannustaminen, osaavan työvoiman saatavuus, lupa vaurastua ja aktiivinen väestöpolitiikka, tämä kaikki johtaa siihen, että me onnistumme kasvussa. Toinen tie, aivan kuten, edustaja Marttinen, te toteatte, on veronkorotusten ja leikkausten tie. Me joudumme tekemään sopeutustoimia, ja kyllä, verottajapäätöksiinkin palataan syksyllä, mutta tästä ei tule mitään ilman, että me pääsemme kiinni kasvuun ja vahvistamme oman taloutemme pohjaa yrityksillä, jotka uskaltavat työllistää, yrityksillä, jotka uskaltavat satsata uuteen. Toivon, että tätä linjaa kokoomus ei kyseenalaistaisi.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin, ja siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Lohikoski.

15.27 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Elämme yhä keskellä maailmanlaajuisesti etenevää pandemiaa, ja täällä kiertää myös rokotesuojaa heikentäviä virusvariantteja. Tässä tilanteessa olisi vastuutonta hidastaa talouden toipumista lähtemällä kiristämään finanssipolitiikkaa. Myös pitkäaikaistyöttömyys on yhä kasvussa. Jos inflaatio kiihtyisi pitkäaikaisesti ja olisi selvästi kysyntäperäistä sekä tilapäisiin pullonkauloihin liittymätöntä, niin silloin finanssipolitiikkaa pitäisi kiristää.

Mutta nyt tällainen tilanne ei ole käsillä, vaan inflaatiovauhti on hädin tuskin EKP:n tavoitteen mukainen poikkeustilanteesta huolimatta. Jos finanssipolitiikkaa kiristetään, tarkoittaa se sitten myös ja ennen kaikkea veronkiristyksiä, koska leikkauspolitiikkaan meillä ei ole koronan jälkeisessä jälleenrakennuksessa varaa. Meillä ei ole varaa lähteä pahentamaan pahoinvointia.

Inflaatioon on tietenkin syytä suhtautua vakavasti — siitä on viime aikoina keskusteltu — ja valtioilla pitää olla tarvittaessa valmius kiristää finanssipolitiikkaa. Toisaalta on myös varottava ylireagoimasta tilapäisiin hintojen nousuihin. Maailmantalous elää edelleen keskellä pandemiaa, ja tilanne on hyvin epävarma. Nyt tärkeintä olisi torjua korona-kriisistä aiheutunutta sosiaalista kärsimystä ja varmistaa talouden paluu pitkäaikaiselle kasvu-uralle.

Koronan jälkeinen elvytys, joka nyt tässä lisätalousarviossa käynnistyy, on kauan odotettu ja kaivattu kysyntäpiikki, eikä sen perusteella pidä vetää liian nopeita johtopäätöksiä. Kasvu kun ei ole vielä toden teolla edes käynnistynyt, niin täällä salissa on jo pohdittu, ollaanko elvyttämässä liikaa. No, ei olla. Talousjärjestelmämme rakenteet johtavat kroonisesti hitaaseen kokonaiskysynnän kasvuun, kun yksityisiä reaali-investointeja esimerkiksi juuri Euroopassa ei riittävästi synny — eikä syntynyt edellisen finanssikriisinkään jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa tehdään ensimmäiset panostukset EU:n elpymisvälineestä. Elvytysvaroilla vauhditetaan siirtymistä vähähiiliseen yhteiskuntaan ja panostetaan jatkuvaan oppimiseen ja puretaan hoitojonoja. Nämä toimenpiteet myös vauhdittavat tutkimusta, työllisyyttä ja vihreää siirtymää.

Yrittäjien työmarkkinatuen tukioikeuden jatko ja lisäksi työttömyysturvan suojaosan korotuksen jatko sisältyvät tähän lisätalousarvioon. Lisätalousarviossa ehdotetaan myös useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on koronasta yrityksille aiheutuvien haittojen lievittäminen. Näiden kokonaissumma on noin miljardin. Siksi ihmettelen täällä salissa kuulua keskustelua siitä, että työllisyyteen ei tämä hallitus olisi muka satsaamassa.

Lisätalousarviossa on myös noin 590 miljoonaa suoraan koronaviruksesta aiheutuvia menolisäyksiä, kuten rokotehankintoja ja THL:n toimintamenoja ja testauskapasiteetin ylläpitoa. Muita koronaviruksesta suoraan aiheutuvia menoja ovat muun muassa kuntavaalien siirtämisen kustannukset, sisärajavälvonnan kustannukset ja niin edelleen. Siksi ihmettyttää, että täällä moititaan tätä loppusummaa.

Arvoisa puhemies! Yhteensä 111 miljoonan euron tukipaketti lapsille ja nuorille koronasta aiheutuneiden haitallisten vaikutusten lieventämiseksi pitää sisällään esi- ja perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen 40 miljoonaa, lukiokoulutukseen 15 miljoonaa, ammatilliseen koulutukseen 5 miljoonaa ja vapaaseen sivistystyöhön 5 miljoonaa. Lisäksi rahoitusta suunnataan korkeakouluille, päihdepalveluiden saatavuuden parantamiseen, mielenterveyspalveluiden parantamiseen ja poliisin ennalta ehkäisevään toimintaan. Erittäin

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

tärkeitä asioita nämä kaikki. Siksi on hyvin hämmäntävää kuunnella opposition moitteita tälle lisätalousarviolle.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen lisätalousarvio tarttuu koronan lapsille ja nuorille aiheuttamaan oppimisvelkaan. Tämä lisätalousarvio on hyvä paketti, ja toivon kovasti, että tämän satsauksen, minkä tässä nyt saamme kuntiin liikkeelle muun muassa oppimisvelan pienentämiseen, kunnat todella satsaavat antamalla ylimääräisiä resursseja kouluille eivätkä korvaa sillä jotakin sellaista, mikä olisi muutenkin pitänyt tehdä. Tämä oppimisvelka on ehdottomasti kurottava umpeen. Se on myös tulevaisuuden työllisyyskysymys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Virta.

15.33 **Sofia Virta vihr:** Arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa menettää yhtäkään lasta tai nuorta. Meillä ei ole oikeutta tinkiä lasten oikeuksien toteutumisesta vaikeankaan taloustilanteen keskellä. Korona-aika on haastanut lasten oikeuksien toteutumista sekä lasten, nuorten ja perheiden elämää sekä arkea. Vaikka Suomi on hyvin järjestäytynyt yhteiskunta ja kansainvälisestäkin vertaillen olemme menestyneet melko hyvin koronakriisin hoidossa, tulee kriisin jälkihoito jatkumaan vielä pitkään, ehkä pidempään kuin vielä tiedämme.

Mutta sen me tiedämme, että suuri osa suomalaisista lapsista voi hyvin. Samaan aikaan meillä on lapsia ja nuoria, jotka voivat todella huonosti, joiden arki ei ole turvallista tai jotka jäävät yhteiskunnassamme näkymättömiksi. Ja juuri näiden jo valmiiksi kaikkein haavoittuvimmissa asemassa olevien lasten ja nuorten arkeen koronakriisi on vaikuttanut kaikkein haitallisimmin. Me tiedämme, että koronakriisi on lisännyt lasten ja nuorten sekä perheiden tuen tarvetta. Samaan aikaan poikkeustilanteen myötä palveluiden saavutettavuus on heikentynyt. Tästä aiheutuu palveluvajetta ja hyvinvointivelkaa, joka tulee nyt kuroa umpeen, sillä me emme voi sulkea silmiämme yhdeltäkään lapsen hädältä. Ja sen takia tänään käsitellyssä oleva lisätalousarvio on äärettömän tärkeä. Se on osoitus siitä, että tässä yhteiskunnassa lapsista ja nuorista ollaan valmiita pitämään huolta, sillä lasten oikeudet ovat meidän aikuisten velvollisuuksia. Meidän tulee myös muistaa, että lasten sekä nuorten hyvinvointi on aina aikuisväestöä enemmän riippuvainen julkisista palveluista sekä siitä, miten yhteiskunnan voimavaroja päätöksenteon myötä jaetaan.

Arvoisa puhemies! Nyt panostetaan yli 100 miljoonaa euroa lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen sen korjaamiseksi, mitä käsillä ollut koronakriisi on rikkonut, sekä sen ennalta ehkäisemiseksi, että ongelmat pääsisivät vielä kasautumaan — meidän kun tulee onnistua varmistamaan, että jokainen lapsi ja jokainen nuori saa apua, kun tarvitsee, että jokaisella lapsella ja nuorella on elämässään vähintään se yksi turvallinen aikuinen, ja siihen me tarvitaan panostuksia vanhemmuuden tukeen ja perheiden arkeen. Me tarvitsemme panostuksia aina sieltä neuvoloista toiselle asteelle saakka siihen korvaamatonta työtä tekevään ammattilaisketjuun, joka lastemme ja nuoremme kanssa arjessa toimii. Sen takia nyt tehtävät päätökset lisätä panostuksia koko polulle aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle tulevat tarpeeseen.

Tärkeää on, että nyt panostetaan mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Emme voi kuitenkaan jäädä puhumaan vain lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluista, vaan on aina tärkeää ymmärtää, että se lapsuus tapahtuu siellä aikuisten arjessa. Arvioiden mukaan joka neljäs lapsi elää perheessä, jossa vanhemmalla on hoitoa vaativa mielenterveys- tai päihdeongelma. Alle 21-vuotiaista lukion opiskelijoista 3,4 prosenttia ja ammatillisen kou-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

lutuksen opiskelijoista 6,8 prosenttia on päivittäin tai viikoittain hoitovastuussa mielenterveyden tai päihdeongelman kanssa kamppailevasta läheisestään. Ei sen niin pitäisi olla, sillä jokainen, joka ei ole saanut riittävästi tukea kasvaessaan perheessä, jossa läheinen sairastaa psyykkisesti tai käyttää päihteitä väärin, tietää kyllä, minkälaiset jäljet se voi pahimmillaan jättää aina aikuisuuteen saakka. Sen takia meidän tulee onnistua katkaisemaan niitä ylisukupolvisia kierteitä, ja siksi meidän täytyy panostaa niihin aikuisten palveluihin. Ja siellä aikuisten palveluissa meidän tulee kyetä huomioimaan nykyistä paremmin myös aikuisen lähellä olevat lapset ja nuoret, hyvinvoivat aikuiset kun luovat hyvinvoivaa kasvualustaa meidän lapsille ja nuorille. Nyt kohdennettavat lisäpanostukset mielenterveys- ja päihdepalveluihin ovat siis tärkeitä. Yksinään ne eivät kuitenkaan vielä riitä. Meidän tulee saada pysyvästi turvattua kaikenikäisten mielenterveyspalvelut ja onnistua tuomaan mielenterveys- ja päihdepalvelut sisältävä hoitotakuu kokonaisuudessaan mahdollisimman pian eduskunnan käsittelyyn.

Arvoisa puhemies! Yhdenkään lapsen tai nuoren ei tulisi joutua rikoksen uhriksi muttei myöskään tekijäksi. Nyt päätettävät panostukset lisätä poliisin resursseja, jotta kyetään ennalta estämään lapsiin ja nuoriin kohdistuvia rikoksia sekä myös nuorten tekemiä rikoksia, ovat äärettömän tärkeitä. Merkittäviä ovat ne panostukset, joilla kyetään lisäämään resursseja sinne, missä tutkitaan lapsiin kohdistuvia rikoksia ja pyritään niitä torjumaan.

Olen tehnyt töitä sekä rikoksilla oireilevien nuorten että myös rikoksen uhriksi joutuneiden lasten kanssa. Olen kuullut lohduttoman monta kertaa ne sanat, miten millään ei ole enää mitään merkitystä, ja me yhteiskunnassa tiedämme, että ne sanat ja se piste, kun millään ei ole enää mitään väliä, ovat kaikkein vaarallisimpia. Eivät nuoret tyhjästä kaduille putoa päihteillä tai rikoksilla oireilemaan, eivät nuorisopsykiatrian osastot yllättäen täyty. Kyllä meillä on yhteiskuntana peiliin katsomisen paikka siinä, miten näin on päässyt tapahtumaan, pitää miettiä vakavasti sitä, miten onnistutaan nyt puuttumaan lasten ja nuorten pahoinvoinnin taustalla oleviin syihin aikaisempaa paremmin. Eikä meidän sovi unohtaa, että esimerkiksi jokainen rikoksilla oireileva lapsi tai nuori on myös paljon muuta kuin rikoksilla oireileva lapsi tai nuori. Meidän tulisi tehdä kaikkemme, jotta heistä jokainen voi nähdä tulevaisuuden myös lain tällä puolen. Se on sekä heidän etunsa että koko yhteiskuntamme etu.

Meillä on siis paljon työtä tehtävänä, jotta jokaisella lapsella olisi mahdollisuus kasvaa turvassa, jotta jokaisella lapsella olisi mahdollisuus tavoitella tässä yhteiskunnassa unelmiaan riippumatta siitä, missä perheessä kasvaa tai millä alueella asuu. Haluan tässä kohdalla kuitenkin kiittää lämpimästi hallitusta päätöksistä panostaa tämänkin kriisin keskellä ja sen jälkeen siihen kaikkein tärkeimpään eli turvallisen lapsuuden ja ehjän nuoruuden puolestamiseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski.

15.38 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2021 kolmas lisätalousarvio on edeltäjiensä mukaisesti vahvasti elvyttävä. 2,2 miljardin euron määrärahalisäyksillä vauhditetaan kasvua, aikaistetaan investointeja ja lievennetään koronan aiheuttamia haittoja yrityksille. Lisätalousarvio laittaa liikkeelle EU:n elpymisvälineen uudistukset ja investoinnit, joiden turvin vihreän siirtymän toimeenpano alkaa. Tukea suunnataan muun muassa kiertotalouteen, öljystä luopumiseen ja sähköautojen latausinfraan. Talousarviolla vastataan myös koronaviruksen aiheuttamiin lisämenotarpeisiin, kuten on tehty jokaisella

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

lisätalousarviolla tähänkin saakka koronakriisin keskellä. Jatkovalmistelussa määrärahojen tarkoituksenmukainen ja vaikuttava kohdentaminen varmistetaan kuntien ja muiden kentän asiantuntijoiden välisellä yhteistyöllä.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarvion tukipaketti lapsille ja nuorille ansaitsee nyt erityisen kiitoksen. Kriisit osuvat yleensä aina kovimmin juuri nuorempiin ikäpolviin, eikä koronakriisi ole tästä poikkeus. Lapset ja nuoret sekä heidän perheensä tarvitsevat nyt tukea. Lapset eivät saa joutua kantamaan tämän kriisin seurauksia, sillä se on meidän aikuisten tehtävä. Lisätalousarvion yli 100 miljoonan euron lasten ja nuorten tukipaketilla paikataan kertynyttä hyvinvointi- ja oppimisvelkaa, joka tulee olemaan kenties se suurin koronakriisin aiheuttama velka. Rahoitusta kohdennetaan vahvasti nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuuden parantamiseen, siis matalan kynnyksen palveluihin, kuten kuu- luukin. Tukea on saatava silloin, kun sille on tarve, ei vasta kuukausien päästä. Samalla meidän on huolehdittava, että hallitusohjelmassa jo päätetyt toimet lasten ja nuorten palvelujen ja hyvinvoinnin edistämiseksi etenevät.

Arvoisa puhemies! Muutama sana liikenteestä. Yksityisen latausinfraan lisäksi tukea ohjataan julkiselle liikenteelle. Muun muassa henkilöjunaliikenteen ostoihin, ratasähköistykseen sekä alueelliseen ja paikalliseen joukkoliikenteeseen tehdään nyt lisäpanostuksia. On tärkeää saada joukkoliikenteen matkaosuudet takaisin korona-aikaa edeltäneelle kasvu-uralle.

Kuten todettua, lisätalousarviolla katetaan suoraan koronaviruksesta aiheutuvia menoli- säyksiä lähes 600 miljoonalla eurolla. Tämä kattaa niin rokotehankintoja ja testauskapasi- teetin ylläpitoa kuin uusien viruskantojen sekvensointia.

Lisätalousarviossa varattu määräraha kehitysyhteistyön kautta tehtäviin rokotelahjoi- tuksiin on tervetullut lisä. Tämä pandemia ei nimittäin ole ohi ennen kuin se on ohi kaik- kialla maailmassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viitanen.

15.41 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Minusta on hyvin tärkeää, että nyt jälleenra- kennetaan meidän yhteiskuntaa. Tässä on tämmöinen koronan jälkihoito käynnissä, ja mie- lestäni hallitus on koko ajan tässä toiminut hyvin ja ajassa. Tällä kertaa meillä on neljäs li- sätalousarvio, missä — aivan oikein — on esimerkiksi yli 100 miljoonan panostus lasten ja nuorten hyvinvointiin. Se tulee tarpeeseen, se tulee kouluun, varhaiskasvatukseen, esiopet- tukseen, lukio-opetukseen, tukitoimiin, joita lapset tässä tilanteessa tarvitsevat, ja se on erittäin tärkeä. Lisäksi tulee myös päihde- ja mielenterveyspalveluihin lisää rahaa, joten minusta tämä on sellainen sydänvalinta, jos näin voi sanoa.

Puhemies! Olen vähän harmissani, kun joudun palaamaan nyt tähän debattiaiheeseen tä- män verran, mutta minusta on tärkeää nyt, puhemies, tämä todeta eduskunnan pöytäkir- jaan. Nimittäin tässä kävi taas kerran niin, että kokoomus on tunnetusti vaatinut hallituk- selta ensi vuoden kehukseen miljardin säästön, ja me olemme kysyneet mielestäni ihan asi- allisesti, että silloin kun vaatii kokoomuksen täytyy tietää, mistä sitten tämän leikkauksen- sa tekisi. Ja kaksi viikkoa sitten täällä salissa puheenjohtaja Orpo sanoi, että kyllä kokoo- mus tulee tämän miljardin leikkauksensa esittämään: tämän listauksen, mikä siihen liittyy. No, siitä on kaksi viikkoa kulunut, emmekä ole nähneet näitä toimia. Tänään sitten edus- taja Mykkänen kertoi jotakin ns. listaa, mutta emme sitä vielä oikeastaan nähneet. Joten tie- tenkin tähän kuuluu seuraavaksi kysymys: aikooko kokoomus nyt, kun se lista heidän mie- lestään on, julkistaa sen? Vaalit ovat tulossa, ja kansalaisilla on oikeus tietää, mitä listaa

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

kokoomus siellä taskussaan pitää. Tätä on mielestäni täysin reilua, täysin asianmukaista heiltä vaatia.

Sen verran listasin tästä, että kun Ben Zyskowitz jätettiin tänne kertomaan, niin hän sanoi yhden konkreettisen asian: asumistuki. Sen sijaan Orpo, Mykkänen ja Heinonen poistuivat salista, me emme heiltä kuulleet lisää, ja siksi tämä lista ilmeisesti julkaistaan hyvin pian. Mutta täällä Mykkänen kertoi, että heillä on 11 kehysmenoa vahvistavaa kohtaa, jotka tekevät noin 700 miljoonaa sitten tätä säästöä. Hyvä — mutta sitten pitää kysyä, että koska nämä säästöt olisivat voimaan jääviä ja pysyviä, niin tarkoittaako se sitten, että kokoomuksen lisämenot, kuten terapiatakuu, päivähoitokustannukset ja muut, [Puhemies koputtaa] ovat vain väliaikaisia ja voimassa vuoden. Että tätä nyt haluaisin seuraavaksi kokoomukselta kysyä, kun ei tästä yhtälöstä muuten miljardia synny.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

15.44 **Lulu Ranne ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi totean tässä, että tasapainoinen julkinen talous on jokaisen suomalaisen paras tukija — jokaisen lapsen, jokaisen nuoren, jokaisen mummon ja jokaisen arjen puurtajan. Kysyin tässä aikaisemmin ministeri Saarikolta ja hallitukselta, onko heillä edes tavoitteena tasapainottaa julkista taloutta, ja en saanut siihen vastausta — ilmeisesti ei.

No, sitten hieman perspektiiviä tähän tilanteeseen. Käsittelemme siis tätä kolmatta lisätalousarviota. 16.2.2007 elettiin Matti Vanhasen ensimmäisen hallituksen viimeisiä aikoja. Valtiovarainministeriön silloinen kansantalouselämyksen ylivoimainen johtaja Pekkarinen julkisti laskelman julkisen talouden liikkumavarasta seuraavalle vaalikaudelle. Sen mukaan jakovaraa ei ollut, vaan olisi tullut säästää, jotta julkinen talous saataisiin kestäväälle pohjalle. Valtionvelka oli silloin 56 miljardia. Työllisyysaste oli 69 prosenttia.

Puoluejohtajat eivät moista nielleet. Heidän reaktionsa saivat Helsingin Sanomat otsikoimaan seuraavan päivän kirjoituksensa seuraavasti: "Bensaa liekkeihin." Iltalehdessä: "Meidän jälkeemme vedenpaisumus", alaotsikkona oli "Valtiovarainministeriön varoitusten peilaaminen tuo mieleen 90-luvun lamaa edeltäneen rahankylvön". Käynnissä oli kuuluisa jakovarakeskustelu, jossa muun muassa silloinen pääministeri, nyt tuore ex-valtiovarainministeri Vanhanen oli sitä mieltä, että seuraavalla vaalikaudella on olemassa jopa 5 miljardin euron jakovara. Tuleva valtiovarainministeri Jyrki Katainen esitteli myös myyttisen hahmon Sari Sairaanhoidajan, jota nykyinen hoitohenkilöstö varmaan muistelee yhtä suurella lämmöllä kuin eläkeläiset vappusatastaan.

Muiden muassa SDP oli tuolloin rahoittamassa menolisäyksiä VM:n arviota nopeamman työllisyyden kehityksellä. Kuulostaako tutulta? Ja miltä se tilanne silloin näyttikään? VM:n vuosien 2008—2011 kehysmuistion mukaan julkisen talouden kestävyysvaje olisi saatu katetuksi, jos työllisyysaste olisi saatu nousemaan 71,5 prosenttiin vuoteen 2011 mennessä, ja finanssipoliittista liikkumavaraa olisi syntynyt noin 5 miljardia euroa, jos työllisyysaste olisi saatu nousemaan 75 prosenttiin. Kuulostaako tutulta? No, puoluejohtajat tarttuivat silloin jälkimmäiseen lukuun ja alkoivat kylvää rahaa.

Arvoisa rouva puhemies! Ja katso, ei tullut vedenpaisumusta, mutta tuli vähintäänkin jatkuva kaatosade tämän jälkeen. Vuosien 2008—2009 finanssikriisin suhteellisen pienen velkapyrähdysten jälkeen Suomi jäi pysyvälle velkaantumisuralle. Vuoden 2009 lopusta vuoden 2019 loppuun, siis ennen koronaa, valtio velkaantui keskimäärin yli 4,2 miljardia euroa joka vuosi. Kymmenessä vuodessa velka lähes tuplaantui vuoden 2019 lopun 106,4

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

miljardiin euroon. Valtio on elvyttänyt kaksin käsin yli kymmenen vuotta saamatta tätä kestävyysvajetta käytännössä lainkaan kiinni. Kaiken jälkeen työllisyys nousi lopulta vuonna 2007 haaveiltuun yli 71 prosenttiin, mutta vasta vuonna 2018.

Ja tulihan se vedenpaisumuskinkin lopulta. Käsillä olevan kolmannen lisätalousarvion mukaan valtion vuosien 20 ja 21 nettolainanotto on yhteensä yli 33 miljardia euroa nostaten valtionvelan 140 miljardiin euroon. Samoin tässä lisätalousarviossa haaveillaan työllisyyden nousevan ensi vuonna 71,7 prosenttiin. Eli 14 vuotta ja 84 miljardia euroa myöhemmin hallitus toivoo päästävän samaan työllisyyteen kuin silloin 14 vuotta sitten.

Ongelma tässä ei ole se, otetaanko nyt koronan takia velkaa 25 tai 33 tai jotain muuta miljardia euroa, vaan ongelma on se, että tähän kriisiin tultiin ja siitä näytetään lähtevän uloskin jauhaen samaa vanhaa mantraa, että kun nyt kylvämme julkista rahaa ihan joka paikkaan, niin kasvu siitä melkein kohta pian käynnistyy ja hoitaa sen kestävyysvajeen pois. Arvoisa hallitus, olemme loppuun asti väsyneitä tähän samaan vanhaan mantraan, johon liittyen on jo moneen kertaan todistettu, että se ei ole ainoastaan väärä vaan suorastaan vahingollinen Suomelle.

Vuonna 2007 Helsingin Sanomat kirjoitti, että poliitikot kylvävät rahaa nyt, koska neljän vuoden päästä on uudet vaalit ja tehdään uusi hallitus ja sen tehtäväksi jää vastata myöhempiin haasteisiin. Nykyhallitus jakaa rahaa nyt, koska kohta on vaalit ja se tietää sillä olevan enintään kaksi vuotta aikaa sementoida tuhoisia rakenteita. Hallituksen motto ei ole ”Meidän jälkeemme vedenpaisumus”. Hallituksen motto on ”Joskus saavutamme pisteen, jossa joko muutamme tai tuhoamme itsemme”. Hallitus ei ole muuttumassa. Se jättää seuraaville hallituksille omaa tuhoaan jauhavan julkisen talouden.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hopsu.

15.51 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Hienoa, että pääsemme käsittelemään odotettua lisätalousarvioletusta etenkin lasten ja nuorten pahoinvointiin tarvittavien riittävien tukipalveluiden vahvistamiseksi ja oppimisvelkaan vastaamiseksi.

Kaupungit viestivät keväällä aktiivisesti nuorisopoliklinikoiden pahasta ruuhkautumisesta. Esimerkiksi Espoossa viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna nuorisopoliklinikoiden käyntimäärä on kasvanut 39 prosentilla. Myös koulupsykologien jonotusajat siirtyivät, ja aikoja ei keväällä saanut, vaan ne menivät syksyille asti. Helsingin yliopistollisessa sairaalassa oli viime vuonna avohoidossa yhteensä lähes 7 000 potilasta nuorisopoliklinikan puolella, ja vuodesta 2014 kasvua oli 11,5 prosenttia. Myös Oulun yliopistollinen sairaala ja Keski-Suomen sairaanhoitopiiri viestivät noin kolmanneksen kasvusta kymmenen vuoden takaiseen verrattuna, samoin Turku ja Tampere.

Nuorisopsykiatrian osalta osastoilla on ollut enemmän potilaita kuin varsinaisia potilaspaikkoja. Tutkimuksissa todetaan, että selkeimmin vaikuttavia tekijöitä ovat olleet koulujen sulkeminen viime keväänä ja harrastusmahdollisuuksien loppuminen. Avun tarvitsijoita ovat olleet erityisesti ne nuoret, jotka ovat hyötynet koulujen yhteisöllisyydestä ja tuesta, jota koululla on saanut opiskelija- ja kouluterveydenhuollon palveluista.

Espoossa apua tuli enenevässä määrin hakemaan myös sellaisia nuoria, jotka eivät olleet vielä palanneet koulun penkille takaisin. Nuoret kokivat jääneensä yksin ja ilman riittävää tukea, ja samaan aikaan perheissä kamppailtiin korona-ahdistuksen lisäksi työttömyyden ja liiallisen päihdeidenkäytön kanssa. Työikäisten ja eläkeläisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa ei ole ainakaan meillä vastaavaa nousua tapahtunut.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Onkin tärkeää, että lisätalousarvion toimia kohdennetaan juuri nuorille. Voimme olla tyytyväisiä siitä, että nuoret uskaltavat hakea apua. Meidän tehtävämme taas on varmistaa, että sitä on tarjolla. Siksi toivonkin, että lisätalousarviossa sosiaali- ja terveysministeriön osalta budjetoitua rahaa tarkastellaan mahdollisuuksina tukea nuorisopsykiatrian palveluita ja koulujen kuraattori- ja psykologipalveluita. Näitä ei pystytä OKM:n puolelta rahoittamaan.

Myös pienet lapset oireilevat koronatoimien vuoksi. Ruuhkaa on nuoremmissa ikäluokassa eli lastenpsykiatrian puolella. Myös lasten pahoinvointi ja mielenterveyden ongelmat lähtivät kasvuun jo ennen koronaa, ja tähän haasteeseen herättiin vuoden 2015 paikoilla.

Arvoisa puhemies! Nämä lapset ja nuoret kohdataan myös päiväkodeissa ja kouluissa. Samalla vastattavana on tämä kertynyt oppimisvelka. Siksi pidän erittäin tärkeänä, että varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen ohjataan nyt 40 miljoonaa euroa ensi syksyksi. Tärkeää on, että tämä lisäpanostus päättyy kunnissa juuri tähän tarkoitukseen huolimatta siitä, että kuntien taloustilanne on muuten tiukka. Näitä koronatukia ei ole tarkoitettu kuntien tasetta tasapainottamaan.

Tutkimusten mukaan jopa puolet lukiolaisista tarvitsee tukea kuroakseen tietoja ja taitoja, joita etäopetuksessa on ollut haastavaa omaksua. Lukioille kohdennetaan tähän työhön 15 miljoonaa. Ammatillinen koulutus on saanut aiemmissa tukipaketeissa jo jonkun verran rahoitusta. Tässä sitä jatketaan 5 miljoonalla, jotta jokainen nuori saa tarvitsemansa tuen ja ohjauksen ja saa opintonsa päätökseen. Tukea saavat myös korkeakoulut muun muassa opiskelijoiden ohjaukseen ja tukeen sekä opintotuki- ja opintolainahyvitysten määrän kasvu, jonka arvioidaan toteutuvan.

Äskeisessä debatissa ja myös edellisen edustajan puheenvuorossa tentattiin hallitusta kestävyysvajeesta. Itse näen niin, että jos nuoremme voivat huonosti, jos koulutuksemme laatu maassa tipahtaa, jos maahanmuuttajanuoremme eivät kotoudu ja opi hyvin suomen tai ruotsin kieltä, rakennamme myös kestävyysvelkaa — sellaista velkaa, jota on vaikeaa ja kallista, ellei jopa mahdotonta, paikata myöhemmin. Sen takia näitä toimenpiteitä tarvitaan nyt. Koulutuksen investointiluonne tulee ymmärtää ja huolehtia siitä, että näistä panostuksista ei tingitä.

Vielä muutama huomio kehitysyhteistyön puolelta. Lisätalousarvion yhteydessä mahdollistetaan 10 miljoonan arvoinen rokotustuki Suomen rokotevarauksia kohdentamalla. Lisäksi humanitaariseen apuun voidaan kohdentaa 2 miljoonaa euroa lisävaroja. Tämä apu on koronakriisin myötä entistä tarvitumpaa ja tärkeämpää. Lisäksi mahdollistetaan uusia finanssisijoituksia Afrikan kehityspankille. Kiitoksia näistä toimenpiteistä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen poissa. — Edustaja Mäkinen.

15.56 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä kolmannessa lisätalousarviosesityksessä vastataan haasteisiin, joita koronapandemia on aiheuttanut. Tilanne on jatkunut vaikeana tänäkin vuonna, ja kehysvaraus on osoittautunut liian pieneksi. Esitettävät kertaluonteiset menolisäykset ovat välttämättömiä. Kuluvan vuoden talousarvion yhteydessä hallitus linjasi koronaviruspandemiasta johtuen, että tilanteen epävarmuuden takia vuodelle 2021 varataan ylimääräinen 500 miljoonan euron kehysvaraus käytettäväksi kertaluonteisiin ja finanssipoliittisesti pakollisiin koronavirustilanteesta aiheutuviin menotar-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

peisiin. Koronavirustilanteen jatkuminen vaikeana ja muun muassa siihen liittyneet rajoitus- ja tukitoimet ovat johtaneet tilanteeseen, jossa tämä kehysvaraus on todella liian pieni.

Merkittävä osa kokonaisuudesta käytetään välttämättömiin koronahankintoihin, kuten rokotuksiin, ja Suomen tulevan kasvun kannalta tärkeiden vientiyritysten pääomittamiseen. Rajoitukset ovat iskeneet voimallisesti elinkeinoelämään, ja siksi hallitus jatkaa kustannustukia ja yrittäjien väliaikaista oikeutta toimeentulotukeen ja työttömyysturvaan sekä työttömyysturvan suojaisuuden korotusta.

Käynnistämme myös talouskasvun kannalta tärkeitä hankkeita. Oikein kohdennetuilla kasvupanoksilla Suomen talous pääsee voimalla mukaan käynnistyvään maailmantalouden kasvuun. Nyt on oikea aika varmistaa lähivuosien talouden toimeliaisuus, työllisyys ja osaaminen. Nämä kolme asiaa ratkaisevat julkisen talouden kestävyuden myös pitkällä aikavälillä.

Kasvua, työllisyyttä, vientiä ja osaamista ei edistetä ilman euroja — toisin kuin oppositio, hallitus tämän tiedostaa. Oppositio syyttää hallitusta holtittomasta velanotosta. Tähän keskusteluun toivoisin suhteellisuudentajua. Suomi on pandemian aikana yksi Euroopan vähiten velkaantuneista maista, ja mitä valtion alijäämään tulee, kuluneen kymmenen vuoden aikana niin perussuomalaiset kuin erityisesti kokoomus ovat historiallisella tavalla tätä alijäämää olleet kasvattamassa. Tämä hallitus korjaa näitä jälkiä ja luo edellytyksiä talouskasvulle.

Arvoisa puhemies! Kaikkien lisätalousarvioesityksen toimenpiteiden lähtökohtana on ihmisten hyvinvointi. Kasvuun panostamisen lisäksi on välttämätöntä, ettei tämän kriisin keskellä toisteta aikaisemmin tehtyjä virheitä. 1990-luvun pahoinvoinnista aiheutunutta inhimillistä ja taloudellista laskua maksetaan Suomessa yhä tänä päivänä.

Meidän on varmistettava, että hoitovelka todella tulee hoidetuksi. Siksi hoitotakuuseen ja hoitovelan purkamiseen kohdennetaan 45 miljoonaa euroa.

Koronakriisi on iskenyt erityisesti lapsiin ja nuoriin. Siksi me olemme tehneet yli 100 miljoonan euron tukipaketin, jolla taataan riittävät resurssit kouluille kaikilla asteilla ja muille nuorten ja lasten kanssa toimiville tahoille heidän hyvinvointinsa tukemiseksi ja oppimisvajeen kuromiseksi tulevana syksynä. Parannamme myös mielenterveyspalvelujen saatavuutta 16 miljoonalla.

Arvoisa puhemies! Kaikkien lisätalousarvioesityksen toimenpiteiden lähtökohtana on ihmisten hyvinvointi. Kasvuun panostamisen lisäksi on välttämätöntä, että tuemme myös suoraan koronakriisin inhimillistä jälkihoitoa. Meillä päättäjillä on vastuu tehdä kaikkemme, jotta lapset ja nuoret selviävät tästä kriisistä mahdollisimman vähin vaurioin, jotta toimintakykyiset yritykset eivät kaadu, jotta ihmiset saavat tarvitsemaansa hoitoa ja apua. Näihin tavoitteisiin hallituksen kolmas lisätalousarvio tähtää, ja annan esitykselle täyden tukeni.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Eskelinen.

16.01 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Minusta lisätalousarvio 3 toteuttaa kehysriihen taloutta ja sitä talouspolitiikkaa, millä pyritään koronasta ulos ja rakentamaan uutta kasvua ja elvytystä. On tärkeää, että pystytään hyvinvointipalvelut turvaamaan ja välttämme leikkauksia niiltä, jotka ovat eniten kärsineet kriisistä, ja samalla sitten rakennamme kasvua ja elvytystä tukevaa talouspolitiikkaa.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Kehyksen nosto mahdollistaa sen, että pääsemme toivottavasti terveydellisestä ja taloudellisesta ja sosiaalisesta kriisistä mahdollisimman nopeasti irti, ja siihen suuntaan otamme ison askeleen tällä lisätalousarviolla. Elvytyksen ja kasvupanosten oikea-aikaisuus ja kohdentaminen ratkaisevat pitkälti sen, miten talous pääsee mukaan maailmantalouden tällä hetkellä kovassakin kasvussa olevaan vauhtiin. Nyt on juuri oikea aika vahvistaa työllisyyttä ja kasvua ja vahvistaa myös osaamista. Nämä ovat ne tekijät, joilla turvataan myös julkisen talouden kestävyys tulevaisuudessa.

Muutamia erityisiä nostoja lisätalousarviosta.

Lasten ja nuorten tukipaketti 111 miljoonaa euroa. On tärkeää, että pystytään etupainotteisesti tarttumaan niihin ongelmiin, mitä korona on aiheuttanut perheille, lapsille ja nuorille niin koulutuksessa kuin päihdeongelmien ja mielenterveysongelmien osalta. Hallitukselta hyvä reagointi pari viikkoa sitten: poliisiasiain neuvottelukunnassa kävimme nuorisokollisuuden tilannetta ja niitä ongelmia, mitä tällä hetkellä poliisilla tuolla kentällä on, ja tämä 3 miljoonan euron lisäresurssi erityisesti sinne kenttätöihin ja lasten ja nuorten pariin on minusta hyvä täsmälisyys, vaikka ei suuri raha, mutta näitä resursseja on toivottu. Siellä tehdään tällä hetkellä todella hyvää työtä lasten ja nuorten parissa monissa hankkeissa mutta sinne tarvitaan pysyvämpää resurssia ja rahoitusta tulevissa talousarvioissa.

No, sitten ihmettelen tätä keskustelua, että ei ole työllisyystoimenpiteitä. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei ole!] Pelkästään vihreän siirtymän kautta laitetaan kasvun rakentamiseen 237 miljoonaa, millä investoidaan, rakennetaan — rakennetaan alustaa, uusien kasvualojen alustaa. Yli 300 miljoonaa elinkeinopoliittisia toimenpiteitä, ratojen rakentamista, infran rakentamista. Tämä paketti on jo yli 600 miljoonaa. Sen lisäksi viennin tuki Finnveralle ja Business Finlandin rahoitusvaltuuksien nostaminen, joten niin kuin ministeri Lintilä totesi, kaiken kaikkiaan yli 1,2 miljardia euroa, millä rakennetaan kasvua, elvytystä ja työllisyyttä. ”Ei ole työllisyystoimenpiteitä.” Ihmettelen.

Tärkeää on myös, että nyt sitten tässä lisätalousarviossa reagoidaan turveyrittäjien asemaan ja yritetään hakea heille uutta työtä ja työmahdollisuuksia niin koulutuksen kuin tukipaketin kautta.

Minusta lisätalousarvio 3 on iso harppaus koronakriisistä ulospääsyyntä ja uuden kasvupolun rakentamiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

16.05 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä kolmas lisätalousarvio auttaa meitä koronan jälkihoitona kestävästi kasvun tielle, vahvasti sen aaltoon mukaan ja samalla määrätietoisesti kohti julkisen talouden tasapainottamista.

Kiitän hallitusta luovien alojen tuesta. Samalla onnittelen lämpimästi Oulua valinnasta Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuonna 2026. Kulttuurin ja luovien alojen yritysten ja yhteisöjen rakennetukeen suunnataan tässä 4 miljoonaa euroa nimenomaan innovatiivisten palvelutuotanto- ja toimintamallien kehittämiseen. Oulun kulttuuripääkaupunkisuunnitelma lähti liikkeelle vuosia sitten lasten ja nuorten unelmien kokoamisella, lasten ja nuorten kuulemisella. Nyt nämä unelmat toteutuvat. Panostus kulttuuriin ja luoville aloille tuo keskelleme hyvinvointia mutta myös yrittäjyyttä ja työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Suuret kiitokset lasten ja nuorten tukipaketista, joka suuntautuu koko koulupolun varrelle sekä päihde- ja mielenterveyspalvelujen parantamiseen. Panos-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

tus on yhteensä 64 miljoonaa euroa. Tämä kaikki tulee tarpeeseen koronan jälkihoitoon, joka kohdistuu niin lapsiin, nuoriin kuin perheisiin.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksille ehdotetaan 5 miljoonaa euroa koronavirustilanteesta aiheutuvien vaikutusten tasoittamiseen. Tämäkin tulee tarpeeseen. Vapaan sivistystyön koulutuksella edistetään yhteiskuntamme eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta. Koulutuksen tavoitteena on edistää myös ihmisen monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia. Tätä kaikkea tarvitaan koronan jälkihoidossa. Vapaan sivistystyön merkitys yhteiskuntamme kouluttajana on merkittävä. Kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset tekevät mittaamattoman arvokasta työtä tarjotessaan mahdollisuuden itsensä kehittämiseen omat lähtökohdat ja elämäntilanne huomioidulla tavalla joustavasti mutta kuitenkin laadukkaasti. Vapaan sivistystyön merkitys on yhteiskunnallemme erittäin keskeinen. Tätä merkittävyttä on syytä osoittaa myös konkreettisilla panostuksilla. Vapaa sivistystyö tarjoaa meille mahdollisuuksia kehittää itseämme ja osaamistamme ympäri maan reunoja myöten.

Arvoisa puhemies! Kolmas lisätalousarvio osoittaa vajaat 10 miljoonaa euroa jatkuvan oppimisen kokonaisuuteen. 2 miljoonalla kehitetään jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta. Täsmä- ja muuntokoulutukset, ohjaus ja neuvonta saadaan samalle alustalle. Jokainen löytää sieltä kätevästi sopivan koulutuksen itsensä ja osaamisensa kehittämiseksi ja uuteen työhön pätevytykseksi. 2 miljoonaa käytetään korkeakoulutuksen digitalisaation ja joustavan oppimisen vahvistamiseen. Uusi työ syntyy pääosin aloille, joilla tarvitaan korkeakoulutusta. Siksi tämä panostus auttaa meitä kasvun tielle.

Kiitän myös Ohjaamoille suunnatusta reilun 3 miljoonan euron panostuksesta osana kuntien kannustinmallia. Kaikki lapset ja nuoret eivät voi hyvin. Kouluja on jäänyt kesken, nuorisoa on pudonnut keltasta, oppimisen velkaa on kertynyt, mielenterveyden vaikeudet ovat lisääntyneet. Ohjaamoista nuoret saavat kaikki tarvitsemansa palvelut samalta luukulta. Tämä on tärkeä tuki myös oppivelvollisuuden laajentamisen toteuttamisessa. Toimi ehkäisee osaltaan nuorten syrjäytymistä. Lapset ja nuoret tekevät huomisen. Huolehditaan heistä ja rohkaistaan heitä opiskelemaan ja tekemään työtä, harrastamaan ja rakentamaan tätä yhteistä maata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Otetaan vielä edustaja Bergqvist, ja sen jälkeen tämän asiakohdan käsittely keskeytetään. — Ledamot Bergqvist.

16.10 **Sandra Bergqvist r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Suomen tiukka koronapolitiikka on myötävaikuttanut pandemiasta selviytymiseen erittäin hyvin suhteessa muihin maihin. Meidän tulee olla ylpeitä tästä, mutta hinta on myös ollut korkea. Tarvitsemme nyt toimenpiteitä, jotka saavat yhteiskunnan ja talouden jälleen vauhtiin. Virus ei tule häviämään pitkään aikaan, joten meidän on opittava elämään sen kanssa pakoon juoksemisen sijaan. Meidän on lopulta siirryttävä kokonaisinvestoinneista investointeihin, jotka avaavat yhteiskuntaa turvallisella tavalla. Kolmannessa lisätalousarviossa on merkkejä juuri tästä. Haluan kiittää hallitusta laajasta paketista, jota käsittelemme täällä tänään. Täällä on investointeja lapsiin ja nuoriin, tukea yrittäjille ja investointeja, jotka luovat uskoa tulevaisuuteen. On hyvä, että hallitus antaa nyt vihreää valoa suurille investoinneille.

Ärade talman! Jag vill rikta ett speciellt tack till minister Harakka för de 128 miljoner euro som föreslås för att förnya Rävsnudsbron och Hessnudsbron i Pargas. De här broarna är i

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

ytterst dåligt skick, och projektet måste komma igång snarast. Med att förnya broarna garanteras den enda fasta vägförbindelsen till fastlandet. Projektet är enormt viktigt för att garantera det vardagliga livet i Pargas, den tunga industrins verksamhetsförutsättningar, turismen och det lokala näringslivet.

SFP har i många år jobbat hårt för att påskynda processen, och jag är nu verkligen glad över att projektet framskrider. Det är över 1 300 företag, 15 000 fast bosatta personer och minst lika många stugägare och turister som är i behov av den här förbindelsen. Därtill är det en viktig förbindelse till Åland, och på 48 timmar skulle en stor del av byggarbetsplatserna i södra Finland stanna om de inte fick byggmaterial från Pargas. De här broarna har alltså en stor samhällsekonomisk betydelse. Det här förslaget ger också företagen på orten en trygghet i att investera och utveckla, något vi verkligen behöver för att få igång ekonomin igen. — Tack.

Andre vice talman Juho Eerola: Tack. — Debatten och behandlingen av ärendet avbryts nu. Behandlingen av ärendet fortsätter under detta plenum efter att de övriga ärendena på dagordningen blivit behandlade.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 16.13.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 18.45.

Talman Anu Vehviläinen: Nu fortsätter behandlingen av ärende 4 som avbröts tidigare under detta plenum. — Debatten fortsätter. Ledamot Kivisaari frånvarande. — Ledamot Marttinen.

18.45 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä lisäbudjetin kokonaisuuden yhteydessä on tärkeää kiinnittää huomiota tämän maan hallituksen mielestäni varsin vastuuttomaan talouspolitiikkaan ja sen viritykseen. Ensinnäkin kun tänään kävimme läpi tätä lisäbudjetin kokonaisuutta ja uusi valtiovarainministeri tuossa totesi, että tämän hallituksen toimilla julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen tasaantuu jo vuosikymmenen puoliväliin mennessä, niin minusta hän antoi varsin ruusuisen kuvan siitä, mikä tilanne tosiasiallisesti on. On näin kylläkin, että tämän velkasuhteen kasvu pysähtyy, ehkä vuodeksi, mutta kun luemme ja luette VM:n uusinta taloudellista katsausta, jossa kerrotaan suoraan, että velkasuhteen kasvu jatkuu tällä politiikalla ja näillä toimenpiteillä aina 2050-luvulle saakka, niin minusta se kertoo aika paljon myös siitä, mitkä ovat tämän maan hallituksen toimenpiteiden vaikutukset meidän julkiselle taloudelle ja työllisyydelle. Se on ensimmäinen asia, mikä on tärkeää ottaa huomioon. Eli kun katsotaan hallituksen talouspolitiikan tavoitteita, velkasuhteen kasvun tasaaminen on, sanotaan, täysin utopistinen — näillä toimenpiteillä se ei tule tapahtumaan.

Mitä taas tulee sitten työllisyyspolitiikkaan, hallitus on nostanut tätä työllisyystavoitettaan 80 000:een työlliseen. Tästä voidaan sanoa näin, että alle puolet hallitus on saanut kasaan, vaikkakin kyllä te yrititte hieman ehkä kyseenalaisin keinoin kehysriihen jälkeen todeta, että näillä riihessä päätetyillä toimenpiteillä työllisyysvaikutus olisi noin 40 000 työllistä, mutta oikeastaan mustekaan ei ollut kuivunut näistä papereista siinä kohtaa, kun VM

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

ilmoitti, että näiden vaikutus on vain noin 11 000 työllistä. Eli aika paljon ilmaa edelleen on näissä asioissa, ja edelleen yli puolet näistä tarvittavista toimenpiteistä uupuu, ja tämä on se keskeinen asia, mistä me olemme nimenomaan haastaneet ja myös kritisoineet maan hallitusta.

Rouva puhemies! Tänään on puhuttu paljon myös talouspolitiikan uskottavuudesta ja luottamuksesta siihen, miten Suomen julkista taloutta hoidetaan, ja siinä haluan nostaa kylä esille edelleen sen, että tämän maan hallitus on ensimmäinen hallitus 2000-luvulla, joka on omilla toimenpiteillään päättänyt rikkoo itse asettamansa budjettikaton eli menokehysten. Kyse on toki poliittisesta sopimuksesta, mutta on tietysti kiistatonta, että menokehysjärjestelmän käyttö 2000-luvulla on suojannut tavallista suomalaista veronmaksajaa poliitikkojen löperöltä varojen käytöltä, se on hillinnyt menojen kasvua ja se on tukenut myös sitä, että hyvinä aikoina 2000-luvun alussa myös velkaa pystyttiin hyvin paljon maksamaan pois sen sijaan, että ne rahat olisi käytetty taas vastaavasti muihin menoihin. Ja nyt on iso ja hyvä kysymys se, miten tulee olemaan vastaisuudessa, kun nyt kuitenkin jo viisi puoluetta eduskunnassa on päättänyt yhteisellä päätöksellä luopua menokehysten käytöstä sen sijaan, että te olisitte priorisoineet ja te olisitte noudattaneet itse asettamaanne menokehystä. Pidän tätä kyllä erittäin vakavana muutoksena tässä suomalaisessa talouspolitiikassa ja uskonpa vain, että tulemme löytämään vielä tämän ongelman edestämme myös sitten tulevina vuosina, kun näistä asioista tullaan keskustelemaan. [Marko Asell: Oliko koronalla vaikutusta?] — Siihen, oliko korolla vaikutusta, voi tietysti kysyä vastaavasti ja heittää kysymyksen takaisin, miten oli mahdollista, että kun Suomeen ja Eurooppaan iski erittäin vakava finanssikriisi 2008—2009, jonka vaikutukset Suomen talouteen olivat vielä paljon rajuimmat kuin mitä tämän koronakriisin vaikutukset olivat, niin silloinen hallitus noudatti tätä asettamaansa menokehystä ja samaan aikaan toteutti muita toimenpiteitä. Silloin ei kuitenkaan ollut tarvetta tästä luopua. Tai mitä tapahtui 2015, kun Suomea kohtasi iso maahanmuuttokriisi, joka myös nosti merkittävästi näitä julkisia menoja. Silloinkaan maan hallitus ei luopunut menokehysjärjestelmän käytöstä. Nämä vain nyt kahtena esimerkkinä tässä.

Hallitus ei pääse myöskään tämän koronakriisin taakse piiloon. Olemme monta kertaa todenneet tässä salissa, että nämä ongelmat, jotka nyt ovat tässä edessämme, alkoivat jo heti tämän hallituksen — tai oikeastaan siis pääministeri Rinteen hallituksen — aloittaessa työnsä kesällä 2019. Silloin siis menojen lisäys kääntyi kasvuun, pysyviä menolisäyksiä lisättiin yli 1,4 miljardilla eurolla, mutta päätökset näistä tuloja lisäävistä toimenpiteistä laitettiin työryhmätyöhön tai todettiin, että niitä katsotaan sitten myöhemmin. No, kuten totesin aikaisemmin, kaksi vuotta on kulunut ja edelleen valtaosa päätöksistä uupuu, joten nähdään, että tämä tasapaino ei ole toiminut vastaavasti ollenkaan. Te olette asettaneet kylä tavoitteeksi sen, että nämä työllisyyttä lisäävät uudistukset vahvistaisivat julkista taloutta 2 miljardilla eurolla vuoteen 2030 mennessä, mutta teidän omien arvioidenne mukaan te olette saaneet nyt näillä päätöksillä kasaan noin 500 miljoonaa, mistä tällä hetkellä siis puhutaan, eli tämä aukko on valtavan iso.

Rouva puhemies! Tämä on ehkä nyt yleisempi puheenvuoro tähän talouspolitiikkaan liittyen, mutta minusta on tärkeätä kuitenkin huomata se, että kokoomus on nimenomaan tämän päivän keskustelussa kiinnittänyt huomion siihen, että tämän maan hallitukselta puuttuu uskottava suunnitelma siitä, miten maan talous tullaan laittamaan kuntoon, miten velanotto tullaan pysäyttämään, kääntämään laskuun ja miten meillä tullaan saavuttamaan korkea pohjoismainen työllisyysaste. Ja valitettavasti valtaosa näistä päätöksistä odottaa

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

edelleen, mutta me olemme toki valmiita sparraamaan hallitusta ja tarjoamaan omaa vaihtoehtoaamme siihen, että tämä tilanne muuttuu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo poissa. — Edustaja Satonen.

18.52 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on helppo yhtyä kaikkeen siihen, mitä edustaja Marttinen sanoi tuossa edellä liittyen kehysten ylittämiseen, työllisyystavoitteiden jäämiseen alle puolitiehen ja moneen muuhun. Ajattelin kuitenkin, rouva puhemies, että käytän tämän puheenvuoron, kun nyt tuossa debatissa puhuttiin myös talouden isosta kuvasta. Ajattelin sanoa muutaman varoituksen sanan siitä, mihin tässä ylipääntään ollaan menossa sekä Suomessa että kansainvälisesti laajemminkin.

Olen oikealta ammatiltani kansantaloustieteen opettaja. En nyt niinkään halua korostaa sitä, mitä itse olen opettanut, mutta muistan vielä, mitä minulle on opetettu silloin, kun olen sitä aihetta opiskellut. Ja kun nyt katsoo sitä maailmaa, jossa tällä hetkellä mennään, niin tuntuu siltä, että ne taloustieteen opit olisi ikään kuin täysin heitetty romukoppaan. Minä valitettavasti pelkään, että taloustiede ja talous eivät ole mihinkään muuttuneet, ainoastaan se on muuttunut, että nyt tämän koronan jälkeen ja jo sitä ennenkin olleiden yhteiskunnallisten haasteiden vuoksi yritetään politiikan keinoin ratkaista asioita taloudesta piittaamatta, ja tähän sisältyy erittäin isoja vaaroja.

Jos lähdetään ensin Euroopasta, niin täällä käytiin pitkään keskustelua tästä tukipaketista. Sen mittasuhteet olivat 750 miljardia. EKP:n osto-ohjelma vuoden 2020 loppuun mennessä oli 1 850 miljardia, eli mittaluokka oli aivan toinen. Bidenin hallinto Yhdysvalloissa toteutti 2,3 miljardin dollarin infrapaketin, ja sitä olivat jo edeltäneet Trumpin aikana tehdyt tukipaketit, joissa rahaa jaettiin suoraan amerikkalaisille muun muassa sekkeinä ja kotiin. Eli tämä kuvastaa sitä, että me ollaan aikamoisia järjestelyjä tehty. No, USA:ssa on nyt jo esimerkkejä myös siitä, että inflaatio on noussut yli 4 prosentin. Tasavallan presidentti omassa haastattelussaan viime lauantaina varoitti myös niistä asioista, mitä tässä saattaa olla edessä.

Se, mitä kansantaloustieteessä on ainakin minulle opetettu, on se, että jos rahan määrää lisätään enemmän kuin talous kasvaa, niin se johtaa inflaatioon, ja silloin ollaan isojen haasteiden edessä. Ja toinen asia on se, että jos holtittomasti velkaannutaan, niin kuin nyt velkaantuu Eurooppa, velkaantuu Amerikka, velkaantuvat monet maat ympäri maailmaa, velkaantuu myös Suomi — ja ovat velkaantuneet myös suomalaiset kotitaloudet, joiden velka on myös korkeampi kuin koskaan ennen, vaikka meillä on ollut monta hyvää vuotakin tässä finanssikriisin jälkeen takana — niin jossain vaiheessa ollaan siinä tilanteessa, että ne, jotka ovat velkaa antaneet, eivät enää usko, että velallinen selviää niistä veloistaan. Ja mitä siinä ensimmäisenä tapahtuu? Siinä tapahtuu se, että korot lähtevät nousuun. Ja silloin, jos Suomenkin valtionvelka alkaa tämän vaalikauden aikana — jos tämä nykyinen hallitus saa vielä vähän aikaa jatkaa — niin se alkaa päätyä lähelle 150:tä miljardia, ja siitä voi päätellä sen, että vaikka velan korko ei nousisi kuin 2 prosenttiin, niin puhutaan 3 miljardin velanhoidomenoista vuodessa, ja on aivan valtava summa löytää tuolta budjetista jostain muista menokohdista rahat siihen. Jos puhutaan, että korko nousee 3 prosenttiin, niin silloin puhutaan jo 4,5 miljardista.

Tietysti vieläkin isompi kysymys on se, mitä maailmalla tapahtuu. Onko niin, että josakin vaiheessa tämä keskuspankkivetoinen politiikka ajaa karille? Silloin me ollaan kaikki erittäin suurten haasteiden edessä. Ymmärrän toki, että kun koronan vaikutukset ovat ol-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

leet monissa maissa vielä paljon suuremmat kuin Suomessa, niin tämä yhteiskunnallinen tilanne on ajanut siihen, että pakko on ikään kuin löytää ratkaisukeinoja, mutta kyllä tässä isolla riskillä nyt pelataan. Minä nimittäin luulen, että vaikka poliittiset haasteet ovat kovemmat kuin aikaisemmin, jos ajatellaan vaikka Yhdysvaltoja, niin talouden realiteetit eivät ole mihinkään muuttuneet. Ja se riski siihen, että tulee vastareaktio, on erittäin suuri, ja silloin se valitettavasti kyllä heilauttelee koko maailmaa.

Näillä sanoilla — ehkä hieman etäälle menin tästä varsinaisesta lisäbudjetista — kuitenkin halusin osaltani osallistua tähän keskusteluun siitä, mikä tässä talouden isossa kuvassa entistä kansantaloustieteen opettajaa huolestuttaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Asell.

18.57 Marko Asell sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on tämän vuoden kolmas lisätalousarvio. Lisätalousarvio on poikkeuksellisen suuri, yhteensä yli 2 miljardia euroa. Sillä vauhditetaan kasvua, aikaistetaan investointeja ja vastataan koronaviruksen aiheuttamiin menotarpeisiin ja lievennetään koronan aiheuttamia haittoja etenkin yrityksille sekä lapsille ja nuorille.

Tämä lisätalousarvio pitää sisällään lasten ja nuorten paketin, jolla Marinin hallitus kohdistaa yhteensä 111 miljoonaa euroa koronasta aiheutuneiden haitallisten vaikutusten lieventämiseen. Rahoitus mahdollistaa muun muassa koronakriisin aiheuttaman oppimisvelan korjaamista lapsen tai nuoren yksilöllisen tilanteen huomioivan opetuksen avulla ja esimerkiksi koronakriisin aikana tavoittamatta jääneiden opiskelijoiden tavoittamista.

Lapset ja nuorethan ovat viimeisen vuoden olleet myös eristyksissä koulusta, harrastuksista ja osin myös kavereistaan, ja se on tietenkin aiheuttanut monenlaisia ongelmia heidän kohdallaan. Jaksaminen ja mielenterveys voivat olla koetuksella. Erityisessä vaarassa ovat ne lapset ja nuoret, joiden asema on ollut heikko jo ennen koronapandemiaa, on ollut oppimisvaikeuksia tai muuten haasteellinen tai turvaton kasvuympäristö. Tukipalvelut, esim. oppilashuolto, ovat olleet liian kaukana, kun on opiskeltu etänä pitkään. Tämän terveyskriisin aikana ovat myös monessa perheessä jo aiemmin haastavat arjen vaikeudet korostuneet ja kärjistyneet, on kyseessä sitten vähäosaisuus työttömyyden takia, päihteiden käyttö tai muut hyvinvointia haittaavat tekijät. On siis hyvä, että mielenterveyspalveluihin ja päihdepalveluihin on myös tässä lisätalousarviossa tulossa lisäresursseja.

Hallitus on panostanut erittäin paljon Suomen koulutusjärjestelmän kehittämiseen. On hienoa, että myös koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen aikana lapsista ja nuorista pidetään kiinni. Koulutuspanokset ovat tulevaisuusinvestointeja. Hallitus ehdottaa lisätalousarviossaan esi- ja perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen 40 miljoonaa euroa, lukiokoulutukseen 15 miljoonaa euroa sekä vapaaseen sivistystyöhön ja ammatilliseen koulutukseen kumpaankin 5 miljoonaa euroa. Korkeakoulujen rahoitukseen ehdotetaan 4 miljoonaa euroa. Rahoituksella pyritään tasoittamaan koronavirustilanteesta johtuvia vaikutuksia, kuten oppimisvajetta ja opiskelijoiden hyvinvoinnin heikentymistä.

Lisäksi päihdepalveluiden saatavuuden parantamiseen ehdotetaan 23 miljoonaa euroa ja mielenterveyspalvelujen parantamiseen 16 miljoonaa euroa. Myös poliisin ennalta ehkäisevän toiminnan kokonaisuuteen ehdotetaan 3 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Vielä, kun täällä edustaja Marttinen vaati, että hallituksen olisi pitänyt pysyä menokehyksissä, toivon henkilökohtaisesti myös, niin kuin monet täällä salissa ovat toivoneet useampaan kertaan, edustajien toimesta ja puolueiden toimesta on esitetty

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

vaatimus, että kokoomus julkistaisi vihdoin sen kuuluisan leikkauslistansa, minkä olisi toteuttamassa, ja nimenomaan ennen kuntavaaleja. Se olisi äänestäjiä kohtaan reilua. Se vaatii rohkeutta, mutta kokoomus voisi ottaa tässä mallia perussuomalaisista. Nimittäin perussuomalaisten puheenjohtaja Halla-aho toi omassa linjapuheessaan viime viikolla esille rehellisesti sen, [Puhemies koputtaa] miten vähän perussuomalaiset ovat palkansaajan tai pienituloisen puolue.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

19.01 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Hallituksen lisätalousarvio sisältää monia lisäyksiä valtion menoihin. Menoihin lukeutuu pääsääntöisesti tärkeitä koronavirukseen liittyviä välittömiä kustannuksia sekä yritysten tukemiseen tarkoitettuja menoeriä. Tänään on päivällä keskusteltu lapsista ja nuoristakin. He ovat tärkeitä, ja he ovat kokoomuksen erityisessä suojeluksessa.

Kuitenkin tämä kokonaisuus, jota täällä on käsitelty, on ongelmallinen, eivätkä miljardit ole mikään pieni pisara valtiontalouden meressä. Ehkä ongelmallisinta on hallituksen lupaus menokehyksiin palaamisesta, jonka hallitus nyt räikeästi rikkoo. Hallitus rikkoo sen 1,4 miljardilla eurolla. Se on iso summa rahaa. Tämän on siis hallitus itse luvannut, lausunut, ja nyt se murretaan.

Kehysbudjetointi ei ole mitään sanahelinää tai rastilla ruutuun sivuutettava asia. Kehysbudjetoinnilla on ollut täällä eduskunnassa vahva parlamentaarinen tuki vasemmistosta oikeistoon jo vuodesta 1991, jolloin pääministerinä toimi Aho ja valtiovarainministerinä legendaarinen Iiro Viinanen. Kehysbudjetoinnilla on ollut tärkeä paikkansa veronmaksajien suojelemiseksi. Hallitukset ovat aina vaalikausien alussa sopineet neljän vuoden menojen enimmäismäärän ja turvanneet sillä kautta maan varoja siltä, että niitä käytettäisiin väärin tai julkisia kuluja paisutettaisiin mielitekojen varjolla.

Arvoisa puhemies! Erityisesti näin kuntavaalien aikana ja alla kehysbudjetointi ja siinä pysyminen olisivat olleet tarpeen, sillä poliitikoilla on joskus tapana keksiä listoja ja tehdä tärkeitä menokohteita vaalien alla äänestäjiä miellyttääkseen. Esimerkiksi edustaja Kulmuni muuten piti tänään hyvän puheenvuoron. Tulkitsin hänen puheenvuoroaan sillä tavalla, että hän oli huolissaan, että tämä koronahässäkkä tarjoaa mahdollisuuden sujauttaa nyt näihin budjetteihin mukaan myös monenlaista muuta, joka ei ole välttämätöntä.

Kotimaan seinien sisällä meitä tarkkaillaan myös ulkoa käsin. Luottoluokittajat ymmärtävät lukujen päälle ja vahtivat, miten Suomi pysyy omissa finanssipolitiikan säännöissään. Nyt sääntöjä on rikottu, ja sitä tullaan todennäköisesti seuraamaan jatkossa tarkemmin. Toivoa sopii, että hallituksen holtiton talouspolitiikka ei johda vaikeuksiin kansainvälisillä lainamarkkinoilla.

Sitten tämä pohjoismainen näkökulma, josta on puhuttu. Miten ihmeessä länsinaapurimme ja jääkiekossa viime aikoina vaihtelevasti menestynyt Ruotsi kerta toisensa jälkeen peesaa maamme talouspolitiikassa? Ruotsi jäi MM-kisoissa alkulohkoon, mutta taloudessa se menee aina suoraan finaaliin. Miksi Suomi ei pysty tähän? Eivätkö keskusta ja RKP voi luotsata hallituksen laivaa turvallisemmille vesille talouden näkökulmasta? Kamreerin elkeet yltyvät kyllä lehtien palstoille mutta eivät todellisiin tekoihin.

Arvoisa puhemies! Suomi voisi talouspolitiikallaan olla yksi Pohjoismaiden kirkkaimmista vetureista, jos haluamme. Mikään ei sitä estä. Meillä on ahkera kansa valmiina tarttumaan työhön ja toimeen. Aikoinaan esimerkiksi Irlannista puhuttiin niin sanottuna kelt-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

tiläisenä tiikerinä, joka teki kovia ratkaisuja talouspolitiikan tielle hakeutumiseksi. Myös Virossa harjoitetaan kasvua suosivaa talouspolitiikkaa. Suomessa ei välttämättä tarvittaisi edes yhtä radikaaleja toimia. Tuntuu vain, että nykyhallituksen on liiankin helppo laittaa lisätalousarviota lisätalousarvion perään ilman suunnitelmaa velkojen hoitamisesta ja työllisyyteen panostamisesta.

Arvoisa puhemies! Kuten todettua, koronaviruksen hoito vaatii rahansa, se on hyvää taloudenhoitoa se. Kokoomus on ollut koko ajan tätä mieltä. Kuitenkin hallitukselta tarvitaan viimeistään nyt ryhtiliike kokonaisuuden hahmottamiseksi. Nyt kurkotellaan velkavuoren huippua niin, että tuuli tarttuu ja kapsauttaa sinne tunnettuun katajaan. Toivottavasti Suomi ei ole menossa siihen suuntaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä poissa, edustaja Adlercreutz poissa. — Edustaja Kiviranta.

19.06 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Taloushistoriasta on todettavissa, että pandemioiden ja muiden poikkeuksellisten ilmiöiden jälkeen talouskehitys on aina ollut hyvin positiivista. Yksityinen kulutus elpyy vähitellen, ja säästöön jääneitä rahoja purkautuu kulutukseen. Tämä edesauttaa palvelusektorin toipumista koronan aiheuttamista vaikeuksista ja parantaa vähitellen työllisyyttä. Myös maailmantalouden kasvu edesauttaa vientimme ja investointiemme elpymistä ja pääsyä mukaan takaisin kasvu-uralle.

Toimiva infrastruktuuri luo puitteet talouskasvulle. Perustienpitoon ohjattava lisärahoitus tulee todelliseen tarpeeseen, sillä tieverkostostamme on pidettävä hyvää huolta. Myös Kirjalansalmen ja Hessundinsalmen sillat Paraisilla saavat kiireellisesti tarvittavat uusimisrahat.

Uuden yöjunarungon vaunukaluston hankintaan ohjattava rahoitus on myös hyvä kohde, sillä se tukee saavutettavuutta koko maan tasolla. Yöjunat, joilla kuljetetaan ihmisten lisäksi myös autoja, lisäävät muun muassa Lapin saavutettavuutta ja parantavat matkailun toimintaedellytyksiä.

Laivanrakennuksen innovaatiotuen valtuuden lisäys mahdollistaa uusien laivahankkeiden käynnistymisen ja laivakohtaisen tuen enimmäismäärän kasvattamisen. Tämä parantaa telakkateollisuuden työllisyyttä.

On tärkeää, että Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoimintaa pääomitetään.

Arvoisa puhemies! Lapset ja nuoret ovat kärsineet koronavirustilanteesta kohtuuttoman paljon. Etäkoulu ja sosiaalisten kontaktien vähentyminen ovat olleet nuorille henkisesti kovia paikkoja, jotka ovat aiheuttaneet henkistä kuormitusta ja stressiä sekä heikentäneet arjessa jaksamista. Näiden haittojen lievittämiseksi on tärkeää kohdistaa rahoitusta, ja näin tässä lisäbudjetissa tehdäänkin. Määrärahojen tarkoituksenmukainen ja vaikuttava kohdentaminen varmistetaan kuntien ja muiden kentän asiantuntijoiden kanssa tehtävällä jatkovalmistelulla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

19.09 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kulmuni piti tänään hyvän puheenvuoron finanssipolitiikan yleisestä linjasta ja siitä, missä vaiheessa oikeastaan kannattaa harjoittaa elvyttävää finanssipolitiikkaa. Nythän olemme jo siinä tilanteessa, että noususuhdanne on alkanut ja alkamassa ja eri puolilla maailmaa elvytetään, ja vaara siitä, että

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

elvyytetään jo vähän liikaakin ja olemme kohta inflaatiotilanteessa, on todella lähellä. Elikkä voi oikeastaan jo ruveta esittämään kysymyksiä siitä, pitäisikö pikemminkin vähentää näitä menoja tältä osin siitä, mitä hallitus on esittänyt.

Itse esittäisin kysymyksen: Täällä muun muassa tässä lisätalousarviossa puhutaan turveyrittäjille annettavasta 60 miljoonan euron lisärahaista, joka jakautuu tietenkin eri asioille, mutta aika moni kulttuurialan toimija olisi varmaankin odottanut, että ministeri Saarikko siinä vaiheessa, kun hän vastasi tieteestä ja kulttuurista, olisi nyt ainakin osan tästä rahasta kohdistanut kulttuurialan toimijoille. Kun he ovat saamassa tapahtumatakuutuen, niin se on kuitenkin tarkoitettu peruttaviin tapahtumiin. Se on eräänlainen takuu siitä, että jos tapahtuma perutaan, niin sitten saa kustannuksista korvauksia tietyin edellytyksin, mutta tämä ei vastaa tavallaan siihen kysymykseen, miten näiden alalla työskentelevien henkilöiden toimeentulosta huolehditaan. Ja siinä mielessä tuosta 60 miljoonasta varmaan olisi jostain voinut siihenkin irrottaa.

Mutta haluaisin tuoda vielä yhden näkemyksen tähän, ja se on se, että valtiovarainministeriön entinen kansliapäällikkö Hetemäki nosti taannoin esiin sen, että Suomessakin kannattaisi ehkä ottaa käyttöön tuotekehitysvähennys, joka on jo noin 20 EU-maassa ja noin 30 OECD-maassa. Meillähän on käytössä tuplapoistojärjestelmä tällä hetkellä, ja ilmeisesti hänen ehdotuksensa oli se, että tämä tuotekehitysvähennys korvaisi tuplapoiston tällä hetkellä. Oikeastaan taustalla on se, että me olemme jo pitkään vähän niin kuin jääneet jälkeen tuotekehityspanostuksissa verrattuna moniin muihin maihin. Meillä on tällä hetkellä sen osuus 2,8 prosenttia bkt:stä ja tavoitteen pitäisi olla 4 prosenttia. Tuotekehitystasolla tämä tarkoittaa sitä, että meillä ne panostukset ovat keskittyneet kouralliseen yrityksiä, jotka tekevät sitä, mutta se pitäisi laajentaa, jotta me saadaan sitten kunnollisia eväitä, innovaatioita ja erilaisia uusia alkuja myöskin sitten, [Puhemies koputtaa] kun tämä kasvu kunnolla lähtee liikkeelle. Toivoisin, että tätä Hetemäen esitystä ainakin selvitettäisiin, [Puhemies koputtaa] mitä vaikutuksia sillä olisi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskela poissa. — Edustaja Kopra.

19.12 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa puhemies! Olen syvästi huolestunut hallituksen talouspolitiikasta. Hallitus leikkaa tieteeltä, ja poliisia on käsketty säästämään, vaikka velkahanat ovat kaakossa ja kaikkiin kuviteltavissa oleviin asioihin kaadetaan nyt velkarahaa. Jokaisella suomalaisella on nyt aihetta olla huolissaan hyvinvointipalveluidemme tulevaisuudesta ja niiden rahoituksen kestävydestä.

Ilman kestävästä julkista taloutta meillä ei ole maailman parasta peruskoulua, toimivia terveyspalveluita, vanhuspalveluita, varhaiskasvatusta, sujuvaa joukkoliikennettä ja muita yhteiskunnan palveluita. Me ja suomalaiset odotamme ja ansaitsemme vastuullisempaa talouspolitiikkaa. Ei riitä, että velkarahaa otetaan sumeilematta ja maksetaan sillä kaikki. Pitää miettiä valtion tulopuoltakin ja sitä kuuluisaa kestävyysvajetta. Tämän hallitus on laiminlyönyt niin kehysriihessä, talousarviossa kuin tässä lisätalousarviossakin. Kuka tahansa pystyy kyllä jakamaan velkarahaa tällä tavoin erityyppisiin, sinänsä ihan tarpeellisiin ja tärkeisiin kohteisiin. Siihen ei tarvita 20:tä ministeriä ja satapäistä avustajakuntaa, vaan tähän hallituksen suoritukseen voisi yltää kuka tahansa yksittäinen kansanedustajakin täällä, jos vain valtuudet olisi.

Mietin, mitä hallituksella on työntekoa ja suomalaisten varallisuuden kasvua sekä omillaan pärjäämisen lisääntymistä vastaan. Miksi työllisyystoimia ei tehdä? Miksi ei haluta ih-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

misille töitä? Keinot ovat olemassa, niistä täällä on puhuttu useasti. Pitäisi vain alkaa soveltaa niitä. Työvoima- ja elinkeinoministeriö sekä valtiovarainministeriö ja muut tahot ovat tehneet lukuisia selvityksiä ja raportteja siitä, kuinka kestävyysvajetta vähennetään, kuinka työpaikkoja saadaan lisää ja talous nousuun. Ne eivät vain jostain syystä kelpaa hallitukselle.

Edelleen pitää alkaa valmistautumaan koronan jälkeiseen aikaan, jolloin tarvitaan talouspolitiikan muutos, jossa keskiössä ovat muun muassa kokoomuksen esityksen mukaisesti ihmisten mahdollisuudet, yritysten pärjääminen ja kasvu sekä työllisyysasteen nostaminen 80 prosenttiin ja julkisen talouden kestävyysvajeen korjaaminen.

Arvoisa puhemies! Marinin hallitus velkaannuttaa suomalaisia pidäkkeellä. Yhä vähemmästä ei voi jakaa yhä enempää. Hallitus päätti lisätalousarviossa vastoin omia lupauksiaan rikkoo tämän vuoden menokehystason 1,4 miljardilla, mutta sillä ei ole esittää mitään keinoja menojen kasvun hillitsemiseksi. Valtioneuvoston toukokuisen tiedotteen mukaan: ”Koronavirusepidemiasta epäsuorasti johtuviin mutta välttämättömiin tarpeisiin päätettyä kehysvarausta korotetaan aiemmasta 500 miljoonasta eurosta 1 850 miljoonaan euroon. Kyse on kertaluonteisista ja finanssipoliittisesti pakollisista menoista.” Varausta on tämän lisätalousarvion jälkeen käytetty 1,5 miljardia, eli hallitus aikoo jakaa vielä noin 300 miljoonaa euroa.

Valtiovarainministeri Vanhanen taas ilmoitti viime syksyn budjettiriihen tiedotustilaisuuksissa, ettei koronan vuoksi uusia lisätalousarvioita tarvita. Tuolloin ennusteet sekä bruttokansantuotteen että julkisen talouden kehityksestä olivat paljon synkemmät kuin nyt. Mitään pakottavaa tarvetta finanssipolitiikan löysäämiselle entisestään ei siis ole. Hallitus on jo aiemmin päättänyt niin sanotusta poikkeusolojen mekanismista, jossa kahdelle vuodelle voidaan nostaa kehystasoa 1 miljardi euroa yhteensä kahden vuoden aikana. Tämä nostaa kehyksiä 500 miljoonaa per vuosi vuosina 2021—22 . Sen lisäksi hallitus on antanut itselleen 500 miljoonaa niin sanotuista kertaluonteisista ja finanssipoliittisesti pakollisista menoista. Kehyksiä rikotaan siis kuluvana vuonna peräti 1,35 miljardilla eurolla.

Nyt on siis selvää, että hallitus kiihdyttää velkaantumista vastuullisen taloudenpidon sijaan. Suunnitelmaa velkaantumisen hillitsemiseksi ei ole. Lisätalousarviossa esitetyt lisämenot vailla tasapainon pohdintaa ovat surullista katsottavaa. Tällä menolla velkasuhde ei tule alkuunkaan tasaantumaan. Velkasuhteen kasvu tulee tämän hallituksen jälkeen kiihtymään ja ylittää 100 prosentin rajan jo 2040-luvun alussa — tämä valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan tältä keväältä.

Hallituksen ja julkisen talouden kestävyystiekartassa ei ole esitetty mitään järkevää ja konkreettista keinoa menojen hillitsemiseksi. Tästä menosta on vastuullinen talouspolitiikka kaukana. Vasemmistohallituksen kädet ovat lastemme taskuissa, sillä heidän tämän lyytin sitten aikanaan maksavat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

19.17 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä lisätalousarviota tälle vuodelle. Kokoomus on syvästi huolissaan hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden tulevaisuudesta ja siitä, minkälaisen maan me jätämme lapsillemme. Ilman kestävästä julkisesta taloudesta meillä ei ole maailman parasta peruskoulua, toimivia terveyspalveluita, vanhuspalveluita, varhaiskasvatusta, sujuvaa joukkoliikennettä ja muita yhteiskunnan palveluita. Siksi hallitukselta odotettiin talouspolitiikan suunnanmuutosta. Hallitus kuitenkin päätti lisäta-

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

lousarviossa vastoin omia lupauksiaan rikkoa jo tämän vuoden menokehystason 1,4 miljardilla eikä esitä mitään keinoa menojen kasvun hillitsemiseksi.

Viime syksyn budjettiriihen tiedotustilaisuudessa silloinen valtiovarainministeri Vanhanen ilmoitti, ettei koronan vuoksi uusia lisätalousarvioita tarvita. Silloin ennusteet sekä bruttokansantuotteen että julkisen talouden kehityksestä olivat paljon synkemmät kuin nyt. Mitään pakottavaa tarvetta finanssipolitiikan löysäämiselle entisestään ei siis ole.

Lisätalousarviossa uusia menoja esitetään jopa 2,1 miljardia. Tämä on mahdottoman suuri määrä. Kun ajatellaan taloudenpitoa, pitäisi suhteuttaa tietenkin tulot ja menot. Tässä on laitettu syyksi koronaa, mutta se ei tässä ole perusteltu syy, sillä menot ovat jo kehyksen ulkopuolisia, eli ne ovat jo kasvattamassa siellä velkaa, ja niitä ei ole kehyksiin laskettu. Sekin huomioiden tämä on käsittämätön suunta.

Kun ajatellaan tulevia vuosia, niin hallituksen olisi pitänyt tässä tilanteessa arvioida menoja ja myös katsoa omia poliittisia hankkeitaan ja ideologisia tavoitteita, mitä tälle hallituskaudelle on asetettu. Nythän siellä on jo alkujaan perusteltu, ajateltu, että työllisyys nousee, mutta niin ei ole kuitenkaan käynyt, ja tämä velkakehitys vain jatkuu. Ihan niin kuin kotitaloudessakin, silloin pitää menoja vähentää, kun on tuloja vähemmän, mutta niin hallitus ei tee, ja lapsemme ja tulevat sukupolvet sen maksavat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

19.21 **Kai Mykkänen kok:** Arvoisa puhemies! Halusin käyttää hieman yleisemmän talouspolitiikan luonnetta kuvaavan puheenvuoron, koska täällä on tänäänkin erityisesti pääministeripuolueen edustajien toimesta viitattu, että kokoomus on jotenkin jäljessä maailmankuvasta ja nyt 2020-luvulla laaja valtiojohtoinen finanssipolitiikan elvytys on ikään kuin uusi normaali ja se on vain jälkeenjääneisyyttä, jos näkee tässä riskejä. Puhumme tietysti eduskunnassa lisätalousarviosta, mutta kuten itse asiassa valtiovarainministeri Saarikkokin vahvisti tänään debatissa, niin tämä on mittakaavaltaan niin poikkeuksellisen suuri, että se jo sinänsä on kysymys luottamuksesta Suomen talouspolitiikan linjaan.

Uskon, että sillä keskusteluilmapiirillä, missä me elämme, on paljon tekemistä sen kanssa, että viimeiset kymmenen vuotta on eletty tietynlaisessa keskuspankkitaloudessa, kuten itse asiassa tasavallan presidentti Niinistö hyvin sattuvasti kuvasi viime lauantain Ykkösaamussa vieraillessaan. Euroopan keskuspankin tase on moninkertaistunut, ja itse asiassa jo yli kolmannes eurovaltioiden velasta on ostettu keskuspankin holveihin rahalla, joka on luotu tyhjästä sitä varten.

No, näennäisen hyvä uutinen on se, että julkinen velka ei enää tunnu meistä ongelmalta, koska korot ovat painuneet pysyvän tuntuisesti nolleen. Eurovaltioiden velkasäännöt on unohdettu, ja se velan ostovoima on kuitenkin pitänyt, vaikka velan määrä keulii, koska inflaatio ei jostain syystä ole kymmeneen vuoteen reagoinut. Poliitikot ja kansalaiset alkavat nyt selvästi tottua tähän. Onko tämä uusi normaali?

Todennäköisesti tämä, että rahan arvo ei tipahda, vaikka sen määrä suhteessa talouden hyödykkeiden arvoon on rajusti noussut, johtuu siitä, että rahan kiertonopeus yhteiskunnassa on hidastunut. Niin sanotun rahan kvantiteettiteorian perusteella rahan määrän muutos kertaa kiertonopeus on yhtä kuin hintatason muutos kertaa tuotannon määrä. Kun kiertonopeus on laskenut, niin se on mahdollistanut sen, että vaikka rahan määrä on kasvanut, hintataso ei ole noussut ja tuotannon määrä on pysynyt samana.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Mutta tämä ei, arvoisa puhemies, ennusta sitä, että näin jatkuisi, kun nyt tällä vuosikymmenellä siirrytään uuteen vaiheeseen. Kymmenen vuotta on paisutettu keskuspankkien taaseita ja luotu rahapolitiikalla rahaa, ja nyt siirrytään vaiheeseen, jossa ennätysmäisellä tavalla valtion budjettien kautta luodaan suoraan kysyntää, kierretään se rahan kiertonopeuden hidastumisen vaikutus. Amerikassa Rooseveltin New Deal jää käytännössä mittakaavaltaan bidenomicsin varjoon, ja Euroopassa erityisesti kansallisten budjettien kautta tehtävä elvytys on historiallisen suurta, jos tällä hetkellä olevat suunnitelmat toteutuvat.

No, talous on ihmisten käytöstä, eikä sitä ihan tarkkaan voi varmuudella ennustaa koskaan, mutta on vaikea nähdä, miten muuten kävisi kuin niin, että luomme kuplaa, joka lopulta puhkeaa tämän velkarahan ostovoiman romahtamisena eli inflaatiokierteenä. Siitä näkyy itse asiassa nyt jo yllättävän nopeasti merkkejä. Inflaatio on noussut euroalueellakin 2 prosenttiin ja Yhdysvalloissa jo selvästi sen yli.

Voi tietysti väittää, että valtiojohtoiset missiot ikään kuin estävät tämän, ja jos ajattelee vaikkapa eräiden taloustieteilijöiden teorioita, jotka puhuvat nyt valtiojohtoisuuden puolesta, niin he kyllä perustavat ne siihen, että sellaiset menot, jotka nostavat pysyvästi talouden tuotantomahdollisuuksia niin paljon, että se lisäys hyödykkeiden määrässä kattaa sen tyhjistä luodun rahan määrän, eivät aiheuta inflaatiota vaan nostavat elintasoa ikään kuin tyhjistä nyhjäisten. Näin saattaa joissakin projekteissa ollakin, kun puhutaan vaikka Yhdysvaltojen Apollo-lentojen sivuvaikutuksista aikoinaan teknologian kehitykseen tai joistakin investointihankkeista Euroopassa, miksei vaikkapa nopeista junayhteyksistä, mutta kurinalaisuutta ei valitettavasti ole Suomessa eikä yhdessäkään muussa jäsenvaltiossa, ja pahoin pelkään, että EU:n elpymisrahaston käytössäkin kurinalaisuus tulee olemaan vajaan sen suhteen, että oikeasti katsottaisiin tällä mittatikulla, mihin tämä myötäsyklinen elvytysraha, tyhjistä luotu velkaraha, menee, ja se tulee kulumaan hyvää tarkoittaviin asioihin mutta paljolti hyvinvointipalveluiden tulonsiirtojen parantamiseen. Meillä kuvaavaa on se, että sote-uudistuksen muutuskulut ovat laskettuina tulevaisuusinvestointien tyyppisesti myöskin elvytysrahaston ja kotimaisen tulevaisuusinvestointirahan joukkoon, kuten tässä lisätalousarviossakin jo itse asiassa on tälle vuodelle näitä muutuskuluja — puhumattakaan tulevasta vuosista.

Tässä kyllä haluan, että eduskunta ymmärtäisi sen vastuun, onko todella oikeudenmukaisuutta se, että teemme nyt hyviä asioita yli varojen ja lapsemme joutuvat sitten aikanaan korjaamaan jälkiä tilanteessa, jossa yli 90-vuotiaiden määrä tuplaantuu — tällä vuosikymmenellä — talouden tuottavuuskasvu näyttää olevan pitkäaikaisesti hidastunut ja työikäisen väestön määrä on pikemminkin laskussa kuin nousussa. Eiköhän olisi kuitenkin oikein huomata tämä riski, että sittenkään tyhjistä ei voi nyhjäistä näillä menorakenteilla, ja kuunnella vaikkapa nyt tasavallan presidentin varoituksia, joita hän on vähän väliä esittänyt mutta jotka tuntuvat kaikuvan vähän tyhjiille korville.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Marttinen.

19.27 **Matias Marttinen kok:** Rouva puhemies! Vielä tähän loppuun, jos näin voi ehkä tässä kohtaa iltaa sanoa. Me olemme siis tänään käyneet keskustelun, aika pitkänkin sellaisen, liittyen tämän maan hallituksen talouspolitiikkaan ja oikeastaan niihin peruslähtökohtiin, joiden varaan tämän maan taloudenhoito ja talouspolitiikka on tällä hetkellä rakennettu.

Punkt i protokollet PR 69/2021 rd

Ehkä totean vielä tähän loppuun, rouva puhemies, siitä, että kun aikaisemmassa puheen-vuorossani nostin esille näitä keskeisiä hallituksen talouspolitiikan tavoitteita, joissa ei ole päästy maaliin tai jotka edelleen odotuttavat itseään, niin samoin haluan kiinnittää huomio-ta siihen, millä tavalla maan hallitus on pystynyt tähän mennessä varautumaan ja valmis-tautumaan myös koronaviruksen jälkeiseen aikaan. Jos katsomme vaikka tämän hallituksen kestävyystiekartan sisältöä, jonka pitäisi kuitenkin ikään kuin olla se ohjaava työkalu sille, miten tätä kestävyysvajetta nyt tällä vuosikymmenellä lähdetään kuroma umpeen, niin kyllä ne toimet ovat valitettavan korkealla tasolla ja aika paljon näitä tarkempia toimenpi-teitä edelleen puuttuu sieltä.

Ja nyt, rouva puhemies, olennaista ja tärkeää on se, että kun hoidetaan näitä kriisin akuutteja kysymyksiä, niin samaan aikaan tuotaisiin työllisyyspäätöksiä ja rakenteellisia uudistuksia eduskunnan käsittelyyn, jotta sitten kriisin jälkeen päästään mahdollisimman nopeasti taas vahvempaan taloudelliseen tilanteeseen ja voidaan ennen kaikkea hidastaa velkaantumista ja kääntää se laskuun, ja toivottavasti joidenkin vuosien päästä päästään ti-lanteeseen, jossa koko Suomen julkinen talous on tasapainossa.

Mutta, rouva puhemies, jos tämä linja jatkuu ja näillä toimenpiteillä mennään eteenpäin, on tietysti selvää, että näitä tavoitteita ei tulla saavuttamaan. Mutta jatkamme toki sitten valtiovarainvaliokunnassa asian käsittelyä.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till finansutskottet.